

МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ

МЕСЕЧНО СПИСАНИЕ
ЗА МОРСКА ПРОСВЪТА

Година X. Брой 182. Варна, 1. ноември, 1943. год. Пощ. чек. смѣтка 8540.

Редакторъ Крумъ Кънчевъ

ЧРЕЗЪ МОРСКИ ВЪЗХОДЪ—КЪМЪ ВСЕСТРАННО ПРЕУСПЪВАНЕ

КЖТЪ ОТЪ БЪЛГАРСКИЯ БЪЛОМОРСКИ ОСТРОВЪ ТАСОСЪ

Безшумно и упорито нашето списание девет години неспирно пръскаше морска просвѣта всрѣдъ българския народъ, съ съзнанието, че изпълнява свещенъ родолюбски и народополезенъ дългъ.

Днесъ, когато е на свѣтъ втората книжка отъ десетата годишнина на „Морски прегледъ“, ние правимъ обичайната равностѣтка, съ бѣгълъ погледъ върху изминалия пѣтъ.

По този случай, справедливостта налага, да се изтъкне и оповести осъществения успѣхъ отъ едно единствено по рода си българско списание, добило добро име и постигнало широко разпространение въ всичкитъ срѣди на нашата страна.

Кому трѣбва да се отправятъ по достоинство и заслуги похвали, кому трѣбва да се изразятъ заслужени благодарности за постигнатото?

Дали на скромнитъ, но съ високъ борчески духъ сътрудници, които съ вдъхновено благовестно перо се подвизаваха неуморно като върни стражи и бойци отъ поста на морска България или на жаднитъ за морска просвѣта будни български читатели, духовно приобщенитъ днесъ къмъ морското дълго жертвоготовни морелюбци?

И на едниятъ и на другитъ ние дължимъ сърдечна благодарностъ, и възторжено ги възхваляваме, съ убеждението, че тяхното единодушно и бодро морско труженничество е не само обнадеждащо указание, но съкровищна творческа проява въ нашата общностъ, чиито многозначителни последици тепърва ще проличатъ.

Нека се знае отъ всѣки нашъ сънародникъ, че ако днесъ въ България въ всички клонове на живота се работи за изковане на несломимия творчески духъ, на чиито криле ще бѣде положена свѣтлата народностна бжднина презъ утрешнитъ дни, — и въ областта на морското дълго денонощно се изгражда душата и сърдцето на морския човѣкъ и на осъзнатия и просвѣтенъ гражданинъ-морелюбецъ!

По пѣтя на духовното възмогване и зрѣлостъ въ морско отношение българинътъ е отишълъ твърде далечъ, за да може вече съ самоувѣреностъ и гордостъ да заяви предъ свѣта, че неговиятъ устремъ къмъ морето е не само неоправдано желание и праздна мечта, надхвърляща възможноститъ и подготовката на единъ непоправимъ сухоземенъ народъ, а една съдобносна съставка на българския народностенъ битъ и втора природа на племенната му сжщностъ.

Въ реда на тѣзи мисли, наложително е да припомнимъ на нашитъ читатели, че великанското свѣтовно сблъскване между

народитъ, което се разразява въ нашата съвременостъ, е красноречивъ примѣръ, доколко морето и морската мощъ сж съдобносно мѣродавни предпоставки за изхода отъ борбата, за въроятноститъ на крайната победа. Защото, дълговѣчна мъдростъ е, че воднитъ простори сж не само върховна целъ въ властническитъ домогвания и съперничества, но и срѣдства съ първостепенна стойностъ.

Ржководени отъ тѣзи осветени отъ живота безспорни истини, ние отразяваме въ страницитъ на „Морски прегледъ“ свѣтовната картина на морското дълго въ миръ и война, не само съ осведомителна целъ, а заради изводитъ и поукитъ съ жизнедавна стойностъ за народа ни, чието всестранно преуспѣване е възможно само при наличността на деенъ морски възходъ...

Накрай ще отбележимъ, че съ радостъ и заслужено внимание посрѣщаме многобройнитъ възторжени писмовни отзиви, съ които читателитъ преценяватъ найласкаво и поощрително нашия починъ да уреждаме и разпространяваме повременно печатно издание за морска просвѣта.

Прогимназиаленъ ученикъ ни изпраща като доброволенъ даръ за списанието скромна сума, прикѣтана и пазена съ трепетна детинска грижа. Той е гордъ, че вече е въ редицата на морелюбцитъ у насъ и деенъ сътрудникъ въ морско-просвѣтното иоприще.

Родолюбивъ вдъхновенъ учитель, на служба нѣкъде въ дебритъ на приказнитъ Родопи преценява нашето списание като свѣтлостѣкленъ прозорецъ, широко отворенъ къмъ роднитъ и свѣтовни морета и отправя борчески зовъ да вдигаме повисоко съ крепка българска ржка свѣтильника на морската идея.

Бѣлокося, но съ буйнопламенно бодро войнишко сърдце, единъ запасенъ полковникъ отъ родната войска нарича „Морски прегледъ“ вдъхновено списание и доблестно и съ радостъ признава, че въ страницитъ му прозрѣлъ много истини, за които дълги години билъ чуждъ.

Разбира се, редомъ съ доволството отъ постигнатото, уредничеството на „Морски прегледъ“ си дава ясна и точна смѣтка за всички усилия и жертви, които сж неотмѣнно нуждни за осъществяване пламенно блънуваната мощна морска България.

Съ това убеждение, нашето списание ще продължи да прави своя священодейственъ приносъ предъ олтара на България, неотклонно следвайки досегашния си деветгодишенъ пѣтъ на морско служене съ слово.

„МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ“

ЗАДАЧИ И ПОСТИЖЕНИЯ НА БЪЛГАРСКИЯ ФЛОТЪ

Български исторически преглед от В. П.

През всичкото време на своя самостоятелен държавен живот, през време на тритъ царства, България е граничила с морето, с Черно и Бъло, а през първото и второто българско царство — и с Адриатическо. Въпреки това, обаче, липсата на една системна морска политика, съобразена с географското ни положение, липсата на един военен флот, който да отговаря на истинските нужди на страната, е поставяло цялата ни история, едва ли не на случайността. Само така могат да се обяснят тежките дълготрайни борби на нашия народ, водени благодарение признатата ни българска упоритост и неуважени с пълен успех до голяма степен поради непознанието и неизползването на морето.

Цялата наша история на миналото достига до два типични завършеци — византийското и турското робство, началото на които е започвало винаги с едно победоносно явление пред Цариград и Солун. Липсата на един флот не ни даде възможност да се справим с Византия, застанала доб-

на по отношение на морето, въпреки че веднага след освобождението в 1878 г. русите ни подариха един малък флот, състоящ се от няколко дунавски кораби. Все пак, това беше един огромен по значение за нас факт, към който ние не се отнесохме с достатъчно внимание, въпреки действителните доказателства за добрите и полезни възможности.

Три периода на една малка история на нашия малък флот доказват тия възможности. Тритъ войни, които българският народ води, сполучливо или не, бяха препълнени мълчаливо с тази история до толкова, до колкото географското положение на нашите бойни театри позволяваше, и до толкова, до колкото нашите плавателни средства съществуваха.

Като първи период от историята на нашия флот се явява времето 1879—1885 г. — от появянето на флота ни до края на Сръбско-българската война. През този период българинът по-скоро се учи да бъде моряк, върху подарените

Артилерийско обучение на бившия български кръстосвач „Надежда“

ре задъ каменните стени на градове, защото добри морски съобщения, осигурени от един силен флот, осигуряваха съществуването й там. Нито Византия имаше сили да се справи с нас пред тия стени, нито ние можахме да се сдобием с флот, за да я бием по море и да й отнемем господството, както някога Персия загуби своето господство в Средиземно море при Саламин.

Какво би била нашата история, ако Симеон имаше възможност едновременно с Ахелойската битка да спечели и едно морско сражение, като Англия при Трафалгар! Но природните стихии не прощават никога незнанието на човъка. Взаимните борби между Византия и нас ни изтощиха, без да доведат до едно безспорно господство на един от двата народа на полуострова, и дадоха възможност тѣ да станат плячка по този начин на Отоманската империя. Онова, което България и Византия притежаваха по отделно, турците го притежаваха едновременно и затова излезоха победители.

Нашата нова история остана еднакво бездей-

руски кораби „Голубчик“, „Опит“ и „Взрив“ и върху купения от нас кораб яхта „Александър I“. Поради тази причина, и задачите, които трѣбваше да изпълни този флот, имаха по-скоро военно-транспортен характер, отколкото чисто боен, но все пак значението на така изпълнените задачи се изравнява с това на издържането на обсадата на Видин през споменатата война.

Вторият период завършва с Балканската война, когато най-характерната и важна задача, която беше сполучливо разрешена от нашия флот е изместването на чуждия примѣс, с какъвто бѣ наситен флота първоначално, и заместването му с чисто български състав, който записа самостоятелно военно-морската си история. През този период се прибавят нови кораби. Ние действуваме вече и на Черно море, с което задачите на нашия флот се разширяват. Варна има вече основните качества на морско упорно сръдище. Купува се кръстосвача „Надежда“ — 1907 год. Боеспособността на флота ни е повдигната до равнището на реални постижения. И докато ж-

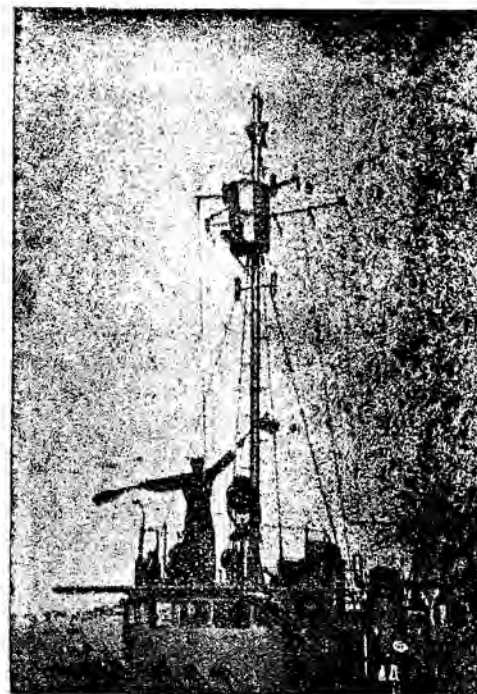
ществуваният въ миналото флотъ имаше за главна задача да подготви услуги на корабитъ за бжедния флотъ при очакваното му развитие, сега флотътъ чрезъ факта на своето сществуване трѣбва да защищава българскитъ права върху морето и срещу неприятелската пропаганда, която се стареше въ миналото да докаже, че българитъ сж неспособни да се проявятъ и като морски народъ.

Съ започването на Балканската война на нашия Черноморски флотъ бѣ поставена скромната задача да отбранява отъ несравнено по силния турски флотъ варненския заливъ. Съ обявяването на мобилизацията, флотътъ постави миннитъ заграждения предъ варненския заливъ, приготи торпедоносцитъ за бойни действия, както и брѣговитъ батареи, и постави на брѣга на залива две 10 см. ордия, снети отъ „Надежда“.

Съ започването на войната главната квартира взе да разширява задачитъ на флота безъ огледъ на несъответствието въ силитъ му въ сравнение съ тѣя на противника, като на 13 октомври по силгъ а на обстановката и обстоятелствата поиска оъ нашия флотъ, безъ огледъ на жертвитъ, да спре и пресѣче морския превозъ на турцитъ между Кюстенджа и Цариградъ.

Къмъ това време бѣше се изяснило вече, че Кюстенджа снабдява и въоръжава турската армия при Чаталджа, и решението на главната квартира да спре тѣя вражеска дейностъ бѣше много правилно, обаче, въ случая трудно изпълнимо, защото това снабдяване се закриляше отъ цѣлия турски флотъ, който се състоеше отъ 4 броненосци, 2 бронирани кръстосвачи и около 18 изтрѣбители и торпедоносци, отъ които само 4 бѣха по голѣмина и по сила равни на нашитъ торпедоносци, а останалитъ ги превъзхождаха несравнено по тонажъ и по въоръжение и скоростъ. Срещу цѣлата тази армада ние разполагахме съ шестъ 97-тонни торпедоносци съ единъ твърде ограниченъ обсегъ на действие. Задачата бѣ очевидно не по силитъ ни, но бѣ наложена отъ обстоятелствата, които въ Варна не бѣха известни.

Нашиятъ флотъ не се отказа отъ поставената му извънредно тежка задача, не се побоя отъ жертвитъ, които се искаха. Офицеритъ, подофицеритъ и моряцитъ бѣха предупредени и знаеха какво се иска отъ тѣхъ. Презъ нощта на 21. ноември 1912 год., когато нашитъ торпедоносци атакуваха турския кръстосвачъ „Хамидие“, турскиятъ флотъ,

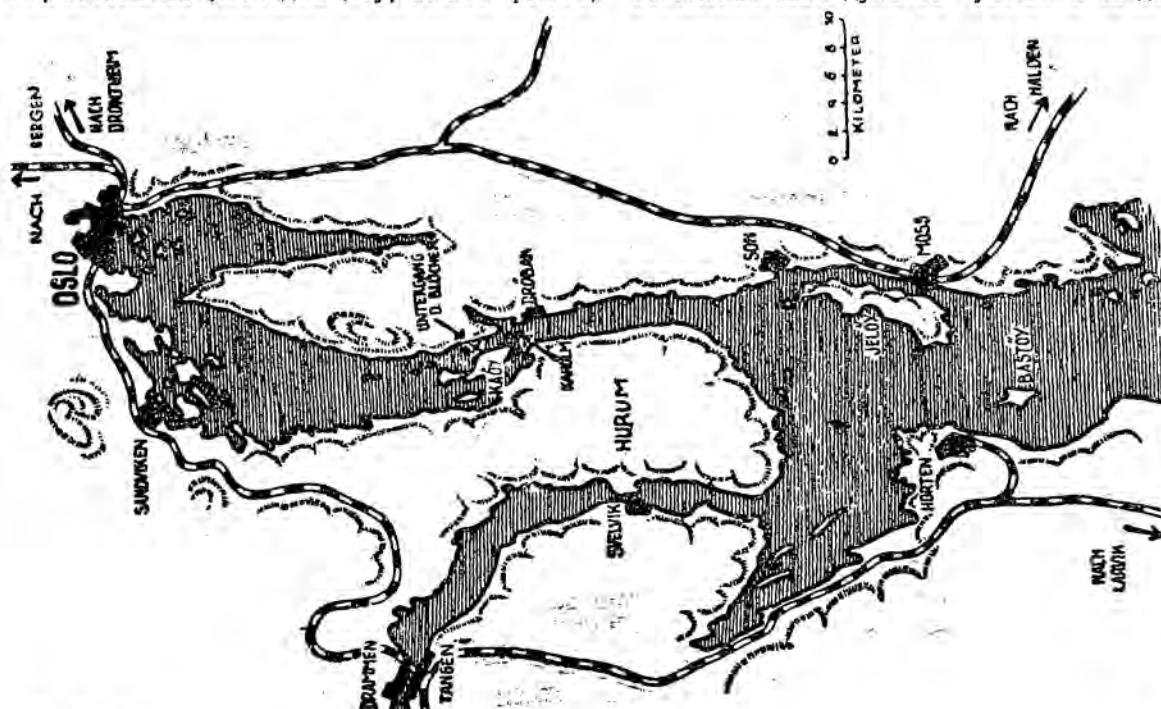

Прѣпорна сигнализация отъ торпедоносецъ „Дръзки“

застаналъ като завеса предъ нашия брѣгъ, за да охранява птя на своитъ транспорти, се видѣ неочаквано сразенъ и почувствува, че господството му по Черно море се оспорва.

Можеби е много смѣло да се твърди, че единствената причина за бързия и рѣзъкъ обратъ въ поведението на турското правителство е атаката върху „Хамидие“, обаче, неоспорима истина е, че следъ неуспѣха при Чаталджа на 4 и 5. ноември, единственото голѣмо поражение на Турция на стратегическото поле е скжсването на съобщенията презъ Черно море. И може да се твърди, че тъкмо този голѣмъ нашъ успѣхъ принуди турското правителство къмъ бързи постъпки за примирие.

Третото българско царство почувствува значението на този подвигъ, въковния неосъзнатъ стремежъ на българина къмъ морето получи въплѣщение въ този исторически моментъ чрезъ съзнание то за неговото значение. Българскиятъ флотъ доби признато право за сществуване, а моряцитъ възвисиха своя духъ съ чувството за добре изпъл-

Къмъ статията „ПРЕВЗИМАНЕТО НА ФИОРДА ПРЕДЪ ОСЛО“

ненъ дългъ. Идеята за морето израстваша въ съзнанието на българина, а въ вихъра на нощната торпедна атака на 21. ноември народътъ ни прозрѣ своитѣ исторически копнежи.

Въпрѣки мъченическото окастряне, на което бѣше подложена нашата победа отъ Балканската война, на насъ се призна изходъ на Бѣло море и ние видѣхме осъществѣн голѣмия си вѣковенъ блѣнъ. Дръзката атака въ водитѣ на Черно море се освети съ правото ни на изходъ на свободното море.

Въ още по-новата ни история презъ Европейската война, борбата на море взе изключителни размѣри. Съперничашитѣ си морски сили бѣха първостепенни. Черно море не прави изключение като първостепененъ морски театъръ. Ние не бѣхме подготвени да воюваме съ първостепенни морски сили, въпрѣки това се наложи една активна отбрана за нашия брѣгъ. Три месеци следъ започването на войната и идването на германскитѣ подводници въ Варна, отъ български моряци се състави команда за подводно плаване.

Подводникътъ № 18, който германцитѣ ни дадоха, бѣше отъ най-старитѣ и дълго употребявани. На 25. май 1916 год. подводникътъ № 18 подъ българско знаме, съ български команденъ съставъ, базъ нито единъ чужденецъ излѣзе въ морето противъ неприятеля. На 19. октомври 1916 год. предъ Кюстенджа, на морска дълбочина 15 метра, около самия брѣгъ, подводникътъ атакува руския изтрѣбителъ „Шестаковъ“, придруженъ отъ два катера прѣтивъ подводници. При обстановка, която е изцѣло въ полза на противника, българскиятъ подводникъ атакува, за да подчертае упорития и непоколебимъ духъ, чрезъ който се създадоха великитѣ подвизи на нашата армия.

До края на войната се подготвиха достатъчно хора, съ които би могло да се екипиратъ още два подводника. И това всичко бѣ при труднитѣ и неестествени условия, когато навсѣкжде се срѣщаха прѣчки.

По сѣщия начинъ се зароди и разви морската авиация. Въ нѣколко месеци само българскитѣ моряци-авиатори, конкурираха вече своитѣ учители-

германцитѣ, като атакуваха наравно съ тѣхъ неприятелскитѣ кораби въ Кюстенджа, Сулина и приржавитѣ на Дунавъ, съ по-доброкачествени и износени машини.

Въ минната война недостигътъ на материалнитѣ сръдства не попрѣчи и тукъ да се получатъ отлични резултати.

Съ единъ старъ катеръ, останалъ отъ 1876 г., една по една се вадятъ хвърленитѣ презъ Балканската война мини, почистватъ се, поправятъ се наново и презъ 1914 година бѣха готови да послужатъ още веднажъ. И това безъ нито една жертва. За незапознатия съ материята, това, може би, ще се прецени като обикновено нѣщо. Затова, не е излишно да отбележимъ, че въ другитѣ държави минитѣ хвърлени въ морето не се вадятъ, а се унищожаватъ.

Но тукъ работата не спира. Презъ самата война трѣбва да се чистятъ проходите отъ нахвърленитѣ руски мини. Гребнитѣ лодки, старитѣ катери, излизатъ на сцената и одухотворени съ високитѣ нравствени качества на българския морякъ, вършатъ тежката и непосилна работа. Скъпи жертви се дадоха въ този малко полезенъ трудъ.

Предаването на шестъ трални моторни лодки отъ германцитѣ бѣ цѣло тържество за българското морячество. Старитѣ нѣмски катери изглеждатъ за насъ последна дума на техниката, и съ тѣхъ се вадятъ рускитѣ заградни мини, провѣрватъ се, почистватъ се, и наново се пущатъ въ морето вече като наши. Колкото и невѣроятнo да е, това сж факти.

Торпедоносцитѣ носятъ непосилна служба на кръстосвачи, пилоти, миночистачи, влизатъ въ бой съ руски изтрѣбители, поставятъ мини изъ морето за да увеличатъ бойнитѣ сръдства на отбраната.

Презъ времето на войната флотътъ дати не създаде. Нѣма грѣмки победи, които да ангажиратъ и приковатъ къмъ него общото внимание, обаче, ако се вникне въ неговата дейность, съ удивление ще се констатира, тая чудовищна работа, изнесена на плещитѣ на шепи хора, почнали и водили войната почти безъ материални сръдства.

КОГАТО ВОЙНАТА БУШУВА ИМА ЛИ ВОЕНЕНЪ И ТЪРГОВСКИ ФЛОТЪ?¹)

Отъ Войнъ Морянинъ

Безспорно—да!—е вашиятъ задруженъ отговоръ. Азъ, обаче, имамъ смѣлостта да се противопоставя на това ви смѣло твърдение.

Не, не! Не се очудвайте! Тѣй както въ съвременната война нѣма фронтъ и тилъ, тѣй нѣма и воененъ и търговски флотъ. Въ миналитѣ времена разлика между еднитѣ и другитѣ кораби почти не е съществувала. Всички търговски кораби сж били въоръжени, за да могатъ сами да се за-

щитаватъ срещу нападения, и превръщането имъ въ напълно военни е ставало почти незабелязано.

Желѣзното корабостроене и въвеждането на парната машина като корабенъ двигателъ, поставиха една рѣзка граница въ строежа на корабитѣ. Тази голѣма разлика, обаче, е само въ направата, но не и въ службата.

Проследете II-та Тихоокеанска ескадра на Рождественски въ похода ѝ, и вие ще видите наредъ съ тежкитѣ броненосци и очѣртанията на чистотѣ търговски кораби.

Отворете страницитѣ на Балканската война, и редомъ съ дебнешиятъ силуетъ на „Дръзки“ предъ васъ ще изпъкнатъ сѣнкитѣ на „Варна“ и „Борисъ“ да се промъкватъ презъ минни загради, да лжкатушатъ всрѣдъ противникови снаряди, бързаци да отнесатъ товара си отъ храна, дрехи и муниципи на чакашитѣ бойци.

Стигнахме до първата Свѣтовна война.

¹) Въ време на война, понятията се промѣнятъ. Така, търговскиятъ флотъ, който е подъ знака на военновременитѣ задължения, престава да бжде търговски въ общоприетия смисълъ на думата.

Приравнилъ се по задачи и дѣла съ морскитѣ бойци, търговскиятъ морякъ поема на своитѣ плещи опасноститѣ на едно необичайно плаване, и заслужено си раздѣля морската слава съ своя другаръ по сждба отъ военния флотъ.

Тази мисль по единъ убедителенъ начинъ е прокарана въ статията „Когато войната бушува, има ли воененъ и търговски флотъ?“, която печатаме за осведомяване, така необходимо за голѣма частъ отъ нашитѣ читатели.

За колко битки на голѣмитѣ морски ескадри чухте вие презъ тая война? Не повече отъ прѣсти-тѣ на едната ви рѣка—нали? А въ сѣщото време лекитѣ сили въ сѣдружие съ търговскитѣ кораби не си-починаха ни мигъ. Всичката тази необхватна маса отъ Америка, Австралия и Океания заедно съ неизброимитѣ количества припаси биде дока-рана въ Европа отъ търговския флотъ. Презъ цѣ-лата война миночистачитѣ, лекитѣ кораби и тран-спортитѣ не си отдѣхнаха. Та не ли благодарение на тѣхъ вие знаете днесъ за Ведигенъ, за Вален-тинеръ, за Швигеръ?

Въ днешното страхотно стѣлкновение меж-ду народитѣ бойниятъ италиански флотъ взе само веднажъ участие съ главнитѣ си сили. Това, обаче, не погрѣчи на корабитѣ отъ италианския търговски флотъ, съпроводени отъ спомагателни кръстосвачи и изтрѣбители непрекъснато да ша-рятъ изъ моретата въ началото на войната и по-късно, всѣкиминутно изложени на опасността да бждатъ нападнати.

Защо на нѣвоеннитѣ кораби е дадено името „търговски флотъ“?—Защото тѣ служатъ за тър-говски цели т. е. превозватъ стоки за търгуване и сѣ-щевременно донасятъ печалби за собственицитѣ си.

Стока ли наричатъ вие войницитѣ, намиращи се на потопенитѣ отъ нѣмскитѣ подводници кора-би, за които слушаме всѣки день да ни съобщава радиото? За каква търговия се пренасятъ стотици-тѣ хиляди тонове бензинъ, мунисии и припаси, които нашитѣ съюзници отправятъ къмъ морското дѣно, вмѣсто да ги оставятъ да отидатъ въ про-тивниковитѣ бази? Какви печалби осъществяватъ отъ това параходнитѣ сѣдружения?

Днесъ търговскитѣ кораби не служатъ на тър-говията—днесъ тѣ не сѣж търговски!

Нѣкъде въ международното право се казва-ше, че за да бжде единъ корабъ воененъ, трѣбва да има особена форма и цвѣтъ, трѣбва да е въ-оръженъ, да носи воененъ флагъ и да се коман-дува отъ офицеръ, числящъ се въ армията.

Въ сѣщностъ, международното право е умърт-вено отъ войната, която има своитѣ всесилни за-кони, и тя наложи своето.

Нѣма вече ослѣпително бѣлата багра на над-стройкитѣ. Нѣма черната лъскава мантия на туло-вищата. Сивата или защитната багра е залѣла всич-ко. И безъ друго малкото свободно мѣсто на па-лубата е отнето отъ новоиздигнатитѣ гнѣзда за орждия. Пѣсѣчни торби, сгория и стоманени лис-тове опасватъ мостика. Наредъ съ товарнитѣ стрели заплашително стѣрчатъ и дулата на орждията. Си-луетътъ се измѣня. Правителствена заповѣдь отмѣня повиквателнитѣ на обслугата, и я задържа на ко-раба, като дава приравнение на длѣжноститѣ съ тия отъ войската.

„За менъ всички сте равни, всички сте войни-ци!“—отсича военниятъ законъ, а врагътъ не пра-ви разлика между търговския и военния морякъ.

Може би моитѣ думи да звучатъ твърде не-убедително? Добре. Въоръжете се тогава съ сил-но въоражение, и ме последвайте! Казвамъ силно, защото то трѣбва да бжде наистина изключително, за да можете отъ вашето мѣсто отъ малко-малко да разберете какво чувствува човѣкъ отъ палуба-та на търговски корабъ въ воененъ походъ.

Ето ни на борда. Запашете спасителната риза и моряшкия ножъ и слушайте какво ще ви разка-жа, и гледайте какво ще ви посоча!

Карабътъ е 3,500 тоненъ. Натоваренъ е съ мунисии, бензинъ и храни. Въ момента, излизайки отъ пристанището, ние преминаваме презъ наше-

то минно заграждане. Презъ него ние имаме про-ходи, но не е изключено противникътъ да ги е запушилъ, затова тия малки корабчета-миночиста-читѣ ги провѣрватъ.

Ние газимъ 6 метра, и значи вѣроятността да се ударимъ на мина, за насъ, е по-голѣма, отъ колкото за кой и да е корабъ отъ другъ видъ отъ кервана, защото най-голѣмитѣ следъ насъ кораби-изтрѣбителитѣ, газятъ 3—4 метра.

Поразмислете се върху минитѣ и действието имъ!

Слава Богу, минахме благополучно минното поле. Но това не значи, че опасността отъ мини е преминала. Тукъ има постоянно течение, и въз-можността, да срещнемъ откъснати, свободно пла-ващи мини, е голѣма. Тѣй плаващата мина се ед-ва показва надъ повърхността, а понѣкога е и сѣвсемъ скрита. Ето, вижте отъ мостика, отъ пред-ното и задно орждия, какъ всички оглеждатъ най-внимателно всѣка педя наоколо.

Погледнете къмъ предния корабъ! Тамъ е сѣ-щото. При орждията стои не само единъ, а поло-вината отъ обслугата, като другата половина е близу, готова всѣки мигъ да се яви. Орждията сѣж-готови. Защо?—Всѣки мигъ можемъ да зърнемъ дебнешъ подводникъ, изстреляно вече торпедо или врѣхлитащъ самолетъ—трѣбва да сме готови за действие!

Отъ цѣлия този керванъ ние, двата търговски кораби, сме най-желаната целъ на противника. Раз-бира се, той не би простилъ и на кой и да е отъ охраняващитѣ ни леки военни кораби, но ние сме лѣвската частъ, па и най-беззащитни.

Ето вижте! Тия два изтрѣбители, макаръ и дълги почти колкото насъ, газятъ, както вече спо-менахъ, 3—4 метра. Тѣ се движатъ бързо, рѣдко смѣнятъ посоката си и въ края на краищата про-тивникътъ не би спечелилъ Богъ знае що, ако потопи единъ отъ тѣхъ.

Погледнете бързитѣ лодки! Тѣ газятъ само метъръ, и торпедо не ги лови въобще.

А сега огледайте насъ! Дължина стотина ме-тра, газене 6 метра, малъкъ ходъ, постоянна по-сока на движение, бавно маневриране.

Кажете какви по-изгодни условия може да ви представи една подвижна мишена?

А товарътъ ни?—Съ неговото проваляне вра-гътъ спечелва съ единъ замахъ това, за което ина-че сѣж нуждни седмици време, и маса хора, мате-риали и усилия.

Трѣбва ли да повтарямъ, че и за нападащия самолетъ горнитѣ точки сѣж еднакво валидни?

Внимание! Ето тамъ плава нѣщо. Наистина, то има сѣвсемъ невиненъ видъ, но нима гърмящи-тѣ писалки и играчки будятъ по-голѣмо подозрение?

Това е малъкъ предметъ, и дори да е взривъ, не може да ни причини голѣма повреда, мислите вие. Можите ли да кажите съ какво е свързанъ той? И после не забравяйте, че нашето товарно корито не е строено съ толкова малки водонепро-ницаеми клетки, както голѣмитѣ военни кораби, та е много чувствително по отношение на плавае-мостъта си.

Вече се стѣмва, и е редно да се съблечемъ и легнемъ. Ще ни извините, обаче, че не можемъ да ви позволимъ тоя луксъ, и ви задѣлжаваме да дремите, и то съ спасителната риза. Да, да—точно тѣй! И това не е отъ страхъ, повѣрвайте ми! Само разумната предвидливостъ ни повелява по-добри мѣрки. Ударътъ идва винаги страшенъ и неочакванъ. Около тебъ хвърчатъ части, падатъ предмети, сѣска нахлуваща вода. Ти си можеби ра-ненъ, ударенъ, зашеметенъ. Ето тогава твоята ри-

за, която не си снелъ отъ себе си, макаръ и да е била неудобна, за да проявишъ храбростъ, се явява на помощъ. Падналъ въ водата, дори въ безсъзнание, тя те крепи на повърхността, докато нѣчия спасителна ръка отъ охраняващите леки кораби те извлѣче отъ морето.

Наистина, при наличността на товаръ като нация, взрива на мината, торпедото или бомбата се последва мигновено отъ страшенъ тътенъ; грамаденъ облакъ димъ и пламъкъ литва къмъ небото, и спасението е почти изключено, но... все пакъ, ние се надѣваме. Ние желаемъ да се боримъ до край, а не да се предадемъ като баби. Въ активния бой тебъ не ти остава време да мислишъ за опасността, защото си занятъ да стреляшъ, да бѣгаешъ, да маневрирашъ, да се биешъ съ една речъ! При насъ е съвсемъ друго. Ние само чакаме. Безъ

помощни, лишени отъ възможността да се боримъ и да се защитаваме, ние само наблюдаваме и очакваме изненадващия ударъ.

Бихъ могълъ да показвамъ и разказвамъ още много, но това ще ви отегчи, а не тая е моята целъ, затова ви напускамъ.

Можеби не бѣхъ достатъчно убедителенъ, можеби примѣритъ ми не бѣха доволно цѣлѣсти. Простете! Азъ не съмъ писателъ, не съмъ публицистъ, азъ съмъ само единъ отъ тия, за които вие знаете единствено, че носятъ името „търговски моряци“, и нерѣдко си задавате въпроса: нима плаватъ търговските кораби въ време на война?

Разберете: днесъ нѣма воененъ и търговски флотъ, а само единъ — храбъръ флотъ, който служи на една целъ — войната, въ борба за крайната и пълна победа!...

СЪ „МОРЕНА“ СТАВА НѢЩО

Отъ Перунъ Варненски

Да, драги приятелю, азъ ще изпълня молбата ти. Ще ти опиша всичко, което се случи съ менъ въ онази септемврийска нощъ. Не мисли, обаче, че това ще породи кой знае какви чувства въ тебъ! Преди всичко, азъ не съмъ писателъ, за да ти го представя въ издържанъ видъ, и после, това не подлежи на описание: то трѣбва да се изживѣе.

Та помисли само колко книги съ подобно съдържание си челъ, колко филми и прегледи си гледалъ! Събудиха ли тѣ въ тебъ нѣкакви чувства? Ти, подобно на милионитѣ други, четешъ книги, гледа картини, но само толкозъ. Виковайтъ на тия, съ които тая сутринъ си разговарялъ не достигнаха до тебъ, мисълта, че скъпи същества, наедно сподѣляли радости и скърби, изчезватъ за винаги, не споходи твоя мозъкъ. Отвратителността на бурната нощъ не се досегна до тебъ. Нея азъ ще се помъча да ти дамъ.

Не бѣ заглъхнала въ ушитѣ ни вестта за потъването на „Чайка“. Драмата, разигравана се предъ очитѣ ни, парѣше още нашитѣ клепачи, когато дойде заповѣдта за заминаването ни.

Трескава шѣтня, отсѣчени команди, бързи маневри, — и двата най-голѣми, изпълващи съ задоволство зрителя, кораби на Родината — се впуснаха да записватъ нови подвизи.

Първи е „Ураганъ“ — старъ, калѣнъ въ буритѣ борецъ. На двеста метра задъ него, проточила стройна снага, е любимката на моряцитѣ — „Морена“. Ще следва тя своя братъ въ неизвестността, докато нова заповѣдъ или злата сѣдба ги раздѣли.

Роякъ бързи лодки и торпедоносци шетатъ, въртятъ се, спиратъ, оглеждатъ всѣка точка наоколо.

На борда наблюдението е усилено. Правятъ се последни упражнения за разнитѣ видове тревоги. Стражевиятъ капитанъ непрестанно следи за мѣстонахождението на кораба.

Приятниятъ слънчевъ день преваля.

Занятъ съ купъ работъ, не усѣщамъ кога се мръква, и къмъ осемъ часа, капналъ отъ умора, се тръшвамъ въ леглото.

Спя полуоблеченъ. Макаръ имащи доволно число примѣри и преживявания, ние още не гледаме много мрачно на нѣщата. Въ съседнитѣ кабинни сж се разположили моряцитѣ, чиито легла въ нормално време сж въ носовата частъ.

Владѣе пълна тъмнина.

Трѣсъкъ, подобенъ на блѣскаща се отъ въздушно течение врата ме стрѣска. Жалейки за загубената кратка почивка, азъ изругавамъ — мислено несръжността на съседитѣ си и най-настойчиво стискамъ очи, съ надежда да заспя отново. Но, по старъ навикъ, това не ми се отдава. До слуха ми достигатъ шепнещи гласове и бързото тракане на изкачващи се къмъ лодъчната палуба нозе, обути въ налѣми.

Иначе всичко е спокойно.

„Какво ли ги е прихванало“ — ми минава презъ ума, и продължавамъ лежането.

Едно спокойно любопитство, каквото не си спомнямъ другъ пѣтъ да ме е завладѣвало, ме об-

хваща, и азъ решавамъ да надникна. Въ тъмнината веднага напипвамъ обущата си, обущамъ се и излизамъ.

Тъмно като въ рогъ. Две розово-червени петна блѣсватъ на среща ми.

— Какво става? — питамъ единствениятъ двама души, които сж предъ менъ.

— Вземете си ризата, вземете си ризата, па после ще видимъ! — ми казва по-стариятъ и ме бута къмъ кабината.

— Добре, но кажете какво става!

— Първо ризата, па тогасъ!

Подчинявамъ се и следъ две крачки грабвамъ спасителната риза, която е приготвена на лесно мѣсто въ кабината и се връщамъ при двамата.

— Е-е?

— Съ „Морена“ става нѣщо — ми шѣпне единиятъ съ философско спокойствие и сжщевременно съ крайно любопитство, неотдѣляющъ погледа си отъ двата червени пламъка.

— Имаше взривъ, после втори. Цѣлата предна частъ на класата и мостика блѣснаха и следъ това се появили тия две червени свѣтлини. Тамъ става нѣщо! — додаде другиятъ.

— Но какво може да е?

— Блѣсъкътъ бѣше много силенъ. Любопитно, отъ какво може да е?

— Да видимъ горе, може би тамъ знаятъ нѣщо.

— Да видимъ! Корабоначалникътъ е вече тамъ. Всички се изкачиха, да идемъ и ние.

Съ нѣколко скока изкачвамъ стѣпалата и се озовавамъ на горната палуба. Всички сж вече тукъ, вперили очи въ свѣтлинитѣ.

На самия мостикъ корабоначалникътъ и стражевиятъ капитанъ се взиратъ въ тъмнината напредъ. Чудно! Брѣгътъ трѣбваше да е отъ дѣсно, а ето го, отъ лѣво! — неиздържамъ и питамъ.

— Тѣй трѣбва да е! ми отговарятъ.

Идва третиятъ капитанъ.

— Какво има? — съ „Морена“ става нѣщо! — отговарямъ почти несъзнателно. Той сжщо забелязва брѣга и ме пита. Приобщаваме недоумение то си, но мълчимъ. Това, което представлява мо-

стикът, не подлежи на описание.

Тукъ цари мистичността на храма. Тишината на морската глъбина, послушността на автомата, мъртаешко спокойствие и същевременно крайно напрежение, смазваща отговорност.

— На лѐво! Дай още на лѐво! Властно звучи гласът на корабначалника.

— На лѐво! Дадено на лѐво! — Долита отъ вжтре бодриятъ отговоръ на кѣрмчията. Третиятъ капитанъ, който бѣ отишълъ да буди втория, се връща заедно съ него. Накацали като чайки по перилата на мостика, помощниците се взиратъ въ непрогледната нощъ. Старшиятъ помощникъ, който е на стража, следи компаса и отбелязва всички измѣнения на курсоветъ.

— Господа, внимавайте добре за брѣга! Много сме близко, а нищо не се вижда!

„Стариятъ“, прегънатъ на две надъ перилата,

Ние трѣбва да бѣгаме! Да бѣгаме докато другитѣ се даватъ. Да увеличимъ скоростта си и часъ по-скоро да се махнемъ отъ тукъ. Наистина, другитѣ ще ги спасятъ — торпедоносцитѣ и бързитѣ лодки сж сега тамъ, но дали ще могатъ да ги прибератъ всичкитѣ? Изключено! Въ тази тъмнина надали ще се спасятъ нѣколко души. И тоя дяволски дѣждъ сега ли трѣбваше да завали?

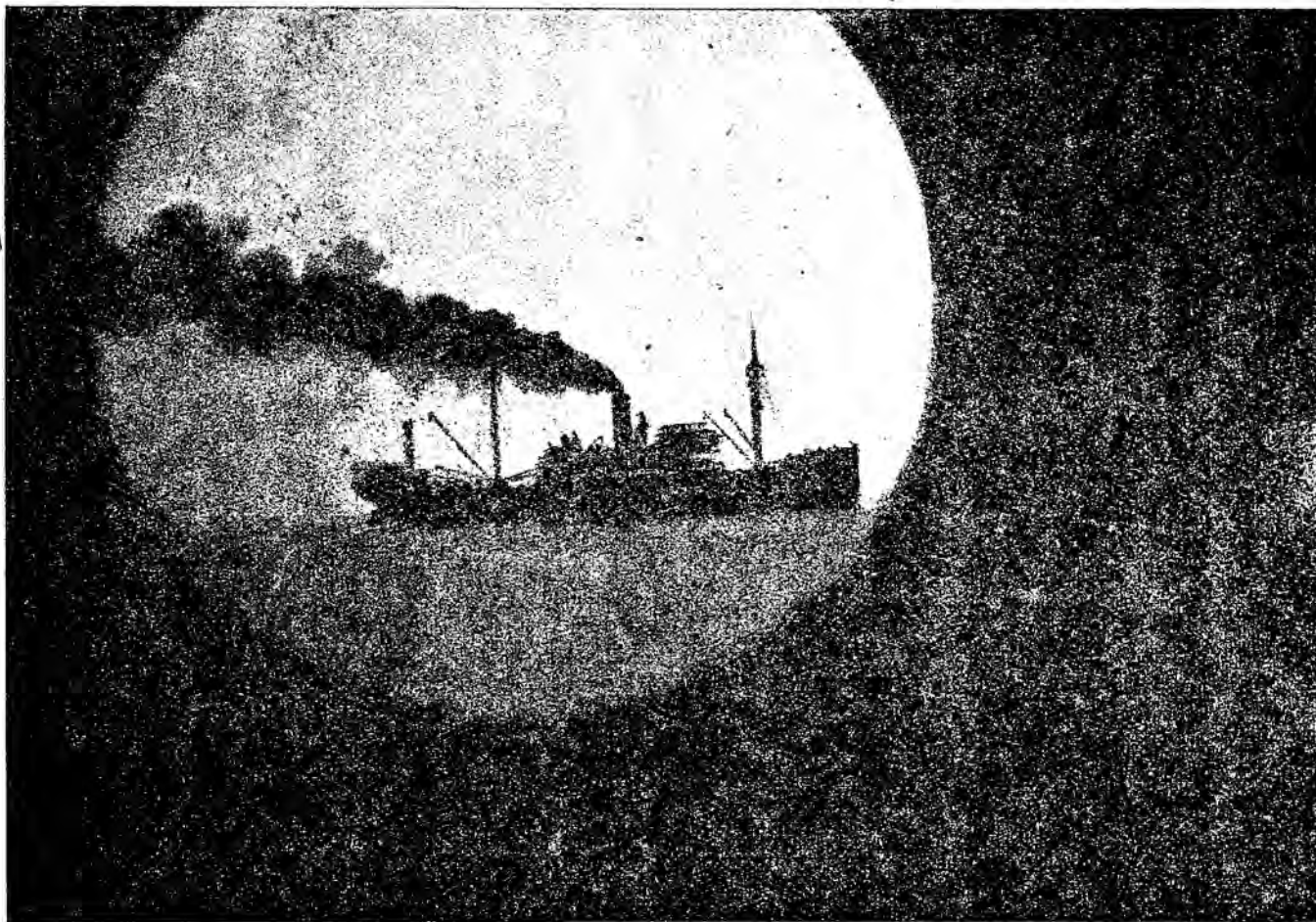
Единъ прожекторенъ лжчъ спира за мигъ върху насъ.

Яростта ни е безгранична.

Та ние и безъ друго не виждахме нищо, а той сега ни съвсемъ ослѣпи. При това ни поднася на табла на противника, ако последниятъ дебне.

— Увеличете оборотитѣ до крайния предѣлъ!

Изсвирва преговорната трѣба. Заповѣдта трѣбва да се предаде спокойно, за да не плашимъ излишно тия, които сж долу?

ГОРДЪ И НЕУСТРАШИМЪ, ТОЙ ПЛАВА, ВЪПРѢКИ ВСИЧКО!...

раздира съ погледъ мрака. Лулата, неговата любима лула, гасне забравена. Той е сега сборната точка на всички ни. Той е единствената ни опора, срѣдецътъ на нашитѣ надежди и упования.

Вѣтрътъ се усилюва. До насъ долитатъ вико- зе, изсвирвания, плѣсъкъ, които се смѣсватъ съ воя на вѣтра въ вжжетата. Огненитѣ мечове на прожекторитѣ раздиратъ нощта.

Завалива дѣждъ. Отвратителенъ, едѣръ, поро- енъ дѣждъ. Носътъ на кораба се не види — тол- кова е тъмно.

— Внимавайте за брѣга!

Едното огнено петно изчезва. Наскоро и дру- гото се загубва. Но виковетѣ не стихватъ. Ахъ, тия виковетѣ! Тѣ се вливатъ въ насъ като шишове, разкъсватъ цѣлото ни „азъ“ и ни каратъ да ха- пимъ до кръвъ устнитѣ си отъ ядно безсилие.

— Господинъ командантъ, въ лѐво по носа връхъ.

— Дай на дѣсно! Третиятъ помощникъ да иде при наблюдателя на носа!

— Разбирамъ — на носа!

Сега разбрахъ — ние се връщаме кѣмъ из- ходното пристанище и затова брѣгътъ бѣ въ лѐво.

— Господинъ командантъ, ще отида на носа азъ — обажда се отдолу корабника.

— Добре, тогава вие се занимайте съ осѣт- лението на компаса.

За нещастие, предпазителитѣ на компасното освѣтление изгарятъ и трѣбва да си служимъ съ свѣщъ, докато го поправимъ.

Дѣждътъ се усилюва. Водата тече на рѣки отъ насъ, но никой не мисли за нея.

— Дали пъкъ не е пострадалъ нѣкой торпе- доносецъ? Ако бѣ „Морена“ щѣше да има сигналъ!

— Дали сж имали време за това? Да съ „Морена“ става нѣщо!

Слизамъ долу, за да изпълня дадената ми заповѣдь. На сушина на долната палуба сж се събрали свободните отъ обслугата и не откъсватъ очи отъ свѣтлинитѣ, които вече се губятъ.

— Съ „Морена“ става нѣщо, съ „Морена“ става нѣщо! се чува сподавено, плахо, на всѣка крачка. Цѣлата атмосфера наоколо е изпълнена съ тая мисль.

Качвамъ се пакъ горе. Една бърза лодка се е прилепила къмъ насъ и ни следва неотклонно. Като вѣрно куче тя следи всѣко наше движение и е готова всѣки мигъ да действа. Останалитѣ спасяватъ давящитѣ се, а тя ще спасява може би насъ. Или пакъ ще се хвърли въ борба, ако се появи нѣкакъвъ противникъ? Адски тъмната нощъ е пълна съ толкова изненади!

— Дяволъ да го вземе, може пакъ блѣсъкътъ да е билъ отъ взривъ въ сѣдство съ „Морена“ и сега тя невредима, придружена подобно на насъ, да е нѣкъде наблизу?

— Но торпедоносцитѣ и бързитѣ лодки гаятъ толкова малко, че торпедо не ги лови.

— А може да е откъсната мина. Все пакъ, достойна смъртъ за старата черупчица. Жалко само — че тъкмо сега се лишаваме отъ нея. А хората? Сигурно всички сж загинали отъ два такива взрива. Ами виковетѣ? Значи сж били живи следъ взрива?

Бързи като свѣтковици, една отъ друга по-болезнени и обезпокояващи мисли се мѣркатъ изъ главитѣ ни. Ние се вираме въ тъмнината и все пакъ неможемъ да устоимъ на изкушението да сподѣлимъ крадешкомъ съмненията си.

Обръщаме очи къмъ катера и съ нетърпение засричваме предаваното — Съ „Морена“ става нѣщо.

О Господи, цѣлъ часъ е миналъ отъ тогава, а той сега ни стрелва сжщата тази мисль, която гори и насъ!

Да, съ „Морена“ става нѣщо, но какво, кажете, за бога!

Корабътъ се е твърде отдалечилъ отъ мѣстото на катастрофата, но виковетѣ се чуватъ още.

За мигъ дъждътъ намалѣ, и предъ насъ се очъртава брѣгъ. Къде сме щѣли да врѣхлетимъ!

Сигналната лампа на бързата лодка заблещува пакъ: увеличете хода! Гордиятъ старъ „Ураганъ“ тресе изъ дѣно мощното си тѣло: отъ кога нашата машинка не се е въртѣла тъй бързо!

Нощта става пакъ непрогледна. Катерътъ запазва пжтевитѣ си огньове и ни предава да направимъ сжщото. Мечътъ на запаления му въ сжщия мигъ прожекторъ ни освѣтява. Ние ругаемъ, но това е неизбежно, защото остриятъ взоръ на граничаря е открилъ необичайнитѣ движения и шумове въ морето, и сега, когато сме тъй близу до пристанището, дулата на брѣговитѣ орждия ни следятъ, може би готови всѣки мигъ да пратятъ поздрава си, взимайки ни за чужди.

Най-после, следъ два часа и половина лудешки зигъ-загъ, ние сме въ пристанището. Съ грохотъ пада котвата въ водата.

Морска стража! гласи заповѣдта.

Скоро всичко отихва. Само стражевитѣ заематъ мѣстата си. Мислитѣ ли, обаче, че нѣкой спи? Положително не! Тази нощъ ние изживѣхме толкова много, че е немислимо да се спи.

Дъждътъ спира. Поемамъ стражата си, и свитѣ въ единъ жгълъ на мостика, се мжча да поставя въ редъ мислитѣ, които ме вълнуватъ.

Едва когато сме вече на сигурно мѣсто, започва кризата. Смѣтамъ се за страхливъ, а до този мигъ не бѣхъ изпиталъ страхъ. Това, което ме завладѣ сега, пакъ не бѣ страхъ, а едно страшно сложно чувство, което надали ще ми се случи втори пжтъ да изпитамъ.

У менъ се борѣше действителността съ не-примиримата мисль, която оспорваше и искаше да обори тази жестока действителност.

Имаше катастрофа — това бѣ истина. Не можеше, обаче, това да е вѣрно. Не, хиляди пжти не! Поне за нашитѣ представи и желания!

Не може Каменъ, който снощи чакаше жена си предъ магазина, и съ когото тъй спокойно разговаряхме, да е загиналъ! Не може Борисъ, съ когото тая сутринъ така весело се смѣхме при вратата на пристанището, да е изчезналъ! Но все пакъ, корабътъ потъна, дяволъ да го вземе, а въ тази тъмнина е изключено да сж се спасили повече отъ петъ-шестъ човѣка.

Е, значи нѣма повече да се видимъ съ нераздѣлния другаръ?

Азъ виждамъ малката му кабина, кждето ходихъ за първи пжтъ едва преди три дни, виждамъ мислено и него: разкривенъ, изблещенъ, изнедаданъ отъ стихията въ сѣня му и смачанъ подъ огромнитѣ водни пластове, тамъ нейде на дѣното. Лигави водорасли се поклащатъ, лениво промѣкнали се презъ строшеното стѣкло. Водата блѣника и настойчиво напредва въ незаетитѣ още пукнатини.

— Нееее!

Скачамъ, и като правя по възможностъ повече движения съ цѣлото си тѣло, трѣгамъ да се разхождамъ, свирейки съ все сили съ уста.

До менъ стражевиятъ кърмчия въздиша тежко: — Защо торпедоносцитѣ не се връщатъ още? Мислите ли, че сж ги спасили? Не вѣрвамъ, бѣ тъй тъмно: а и този дъждъ! Какво, въ сжщностъ, може да е станало? Значи нѣма да се видимъ вече? Ето живота!

Отъ бързитѣ му въпроси азъ разбирамъ, че и той се измжчва като мене. Виковетѣ екватъ въ ушитѣ ми. Тѣхъ азъ никога не ще забравя!

Обикалямъ кораба. Мъртвешка тишина, но въ кабината на първия свѣти. Другитѣ сумтятъ задъ завеситѣ, и се чува какъ се въртятъ въ леглата си. Чукъ, чукъ, чукъ! — „Стариятъ“ изтърсва нѣкъде лулата си. Вратитѣ на моряшкитѣ кабини сж отворени и вътре се чува тихъ разговоръ! — Съ „Морена“ стана нѣщо!

Никой, повѣрвайте ми, никой отъ четиридесетѣ души на „Ураганъ“ не посмѣ да произнесе тази нощъ думитѣ „Морена“ потъна или удариха „Морена“.

Съмнението, дали действително тя е пострадала, ни мжчеше, но не бѣ то причината да не се произнесатъ тия думи. Нѣкаква таинствена сила, по-силна отъ насъ самитѣ, ни бѣ завладѣла и ни натрапваше тази именно мисль. Набиваше я въ мозъка ни, слагаше я въ устата ни, и отъ тамъ я изтегляше прѣко нашето желание. — Съ „Морена“ става нѣщо!...

Когато на сутринята слънцето огрѣ съ блѣдитѣ силжи предпристанището, перилата на „Ураганъ“ бѣха натегнали отъ жадната за известия обслуга, а мисльта „Съ „Морена“ стана нѣщо“ още се носѣше изъ въздуха.

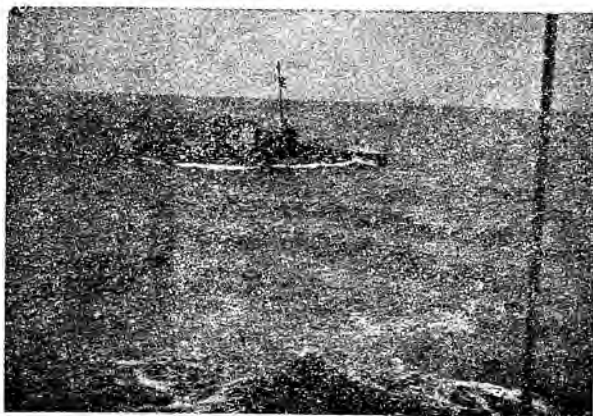
Това бѣ мжката на сърдцати мжже, които въ скръбта си крепнатъ и се възправятъ за борба, обрекли се на херойска доблестна смъртъ, за да живѣе Родината.

ДВЕ ПРЕЗМОРСКИ СТЪПКИ

ОТЪ ЧЕРНОМОРЕЦЪ ХРАБЪРЪ

ВЪПРЪКИ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕТО, НИЕ ПОТЕГЛЯМЕ

Товаренето е приключено, приготовленията сж към своя край. Предстои плаване. По-тихо, да не чуе врагът, който денонощно дебне! По-голямата част от прехода следва да се премине без охрана. За да е така, все пак, има основателен предлог — близостта на брега и на пристани-

КОНВОИРАЩЪ ТОРПЕДОНОСЕЦЪ

ща за подслонъ при нужда — предлогъ, съ който ние сме съгласни, безъ да ни се каже, безъ да е потребно да ни увещаватъ. Пази Боже! Отдавна ние, „търговците“, сме на бойна нога, и отъ насъ се искатъ не хитри умувания, а смѣли дѣла.

Ето ни въ движение: нѣколко тежко натоварени побратими, които подъ заповѣдитъ на своитъ корабоначалници браздятъ морето, насочени по единично и по способностъ къмъ едно близко пристанище за кратко отбиване.

Пристигаме и сме въ очакване да получимъ „свободенъ пжтъ“. Следъ двудневенъ престой има нареждане: заповѣдъ за вдигане котви и продължаване пжтуването ще се даде отъ командването въ града.

„Тръгнете!“ — ни се съобщава. Явно, сведенията на разузнавателната служба гласятъ, че „пжтътъ е свободенъ“. Но въ една свѣткавична вой-

ВОЛОСАМОЛЕТЪ НА МОРСКА СТРАЖЕВА СЛУЖБА

на, нали всичко се мѣни съ свѣткавична бързина? По радиото долита вестъта, че разузнавачнитъ самолети сж открили на около петдесетъ мили западно отъ единъ островъ да кръстосватъ, въ очакване на жертви, два неприятелски подводника.

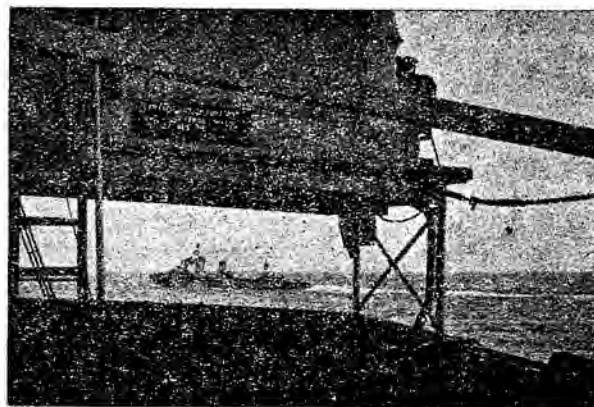
Налага се уговорка, съобразена съ новосъздаденото положение: ако до следващия день при-

зори не се получи отмѣняне на предстоящото заминаване, поради безспорно голѣма застрашеностъ, корабитъ ще потеглятъ по предназначението си.

И наистина, нареждане за отлагане на тръгването не последва. Призори вдигаме котви. Придружаватъ ни добре въоръжени бързи търговски кораби, извършвали въ мирно време пощенска служба.

Първитъ стъпки въ изпълнение на задачата протичатъ гладко и леко. Почти незабелязваме какъ отъ конвоя се отлжчватъ единъ по единъ три кораби, следвайки своитъ цели подъ любовнитъ ласки на едно благополучно плаване и пристигане.

Като не се смѣтатъ придружаващитъ ни пазители, нашиятъ корабъ е останалъ самъ. Преди заникъ слънце навлизаме въ областъ, въ която се знае, че неприятелътъ много често предприема нападения срещу конвоитъ. Значи, изпитанието този пжтъ остана за насъ. Това ни прави по-горди, и макаръ да сподѣляме вѣрата на морскитъ люде въ предопредѣлението на съдбата, считаме за благоразумно да направимъ съответната подготовка за възможното най-бързо преминаване на това мѣсто, ползващо се съ лоша слава.

РАЗРУШИТЕЛЪ, КОЙТО Е ЗАБЕЛЯЗАЛЪ „НЪЩО“

При отлични грижи, проявени отъ придружаващитъ ни два кораби и два водосамолети, съ най-бързъ ходъ при здрачъ изминавамъ почти половината отъ прехода. Цѣлата обслуга, начело съ корабоначалника, е въ усилено наблюдение, което е важенъ приносъ за успѣшната развръзка при подобни „тежки“ случаи.

Великолепниятъ августовски день предлага съвършено тихо море, което може само да се мечтае. Поговорката, че следъ затишие идва буря, е за насъ сжщинска тежка обещана. И въ очакване на буря—своеобразната буря на бога на войната — ние сега ставаме все повече и повече бдителни.

Мигомъ корабоначалникътъ сочи съ прѣстъ къмъ дѣсната корабна стена и бързо изрича думитъ: „Какво е това? Нѣщо не ми харесва! Дай лѣво на стена!“ Заповѣдта, която е по-сждбоносна отъ всѣки другъ пжтъ, е точно и веднага изпълнена.

Между това, наблюдателитъ отъ дѣсната стена напръгатъ орловитъ си погледи къмъ посоченото мѣсто. Въ началния мигъ последва очудване, следъ което, нѣколко гърла даватъ изразъ на едновременно откритие съ вика: „Торпедна стрелба по посока на кораба!“

ВОДОСАМОЛЕТЪ ВРЪХЛИТА ВЪРХУ ОТКРИТЪ
ПОДВОДНИКЪ

За корабоначалника това донесение е вече остаряло. Той напрегнато пита кърмчията: „Имаш ли лъво на стена?“ Успокоителният отговор „Имам!“ се потвърждава от самия кораб, който послушно и чевръсто се завъртава на желаната страна.

Въ това драматично време следата на торпедото, което без друго е щяло да бжде смъртоносно, преминава предъ носа на кораба на разстояние едва десетина метра. Но това не е всичко. Внимание! Виждатъ се следитъ — зловещо изписанитъ бѣли бразди отъ летящитъ тѣла на „железнитъ делфини“ — на други три успоредно изстреляни торпеда.

Едната торпедна следа е пресѣчена отъ кораба съ първия хамбаръ. Казвамъ следа, като се знае, че торпедото се движи около тридесетъ метра предъ началото на своята бѣлопѣнна дия. Другата — съ третия. Когато корабоначалникътъ открива третото и последно торпедо, той просто изревава, обзетъ отъ бѣсъ: „Това удари!“ И както е редно, тѣзи думи биватъ придружени съ съответното твърде цѣлѣно проклятие и твърде изразителенъ символиченъ жестъ съ ржка.

Така, съ цената на една умѣстна и необикновено сполучлива маневра ние спечелваме играта въ едно изпитание, въ което вѣроятността за щастлива развръзка е въ отношение едно къмъ десетъ.

Охраняващиятъ ни корабъ се движи предъ насъ зигзаговидно на около миля разстояние. Въ мига на преминаване торпедата, той тъкмо прави чупка на дѣсно, когато би билъ по-близу до насъ и до нападащия подводникъ. „Ние сме атакувани!“ — гласи нашето тревожно съобщение. И този милъ побратимъ сподѣля съ насъ щастieto, което ни подари случая съ щедра ржка.

Съ облекчение, и все пакъ съ стиснати песни-

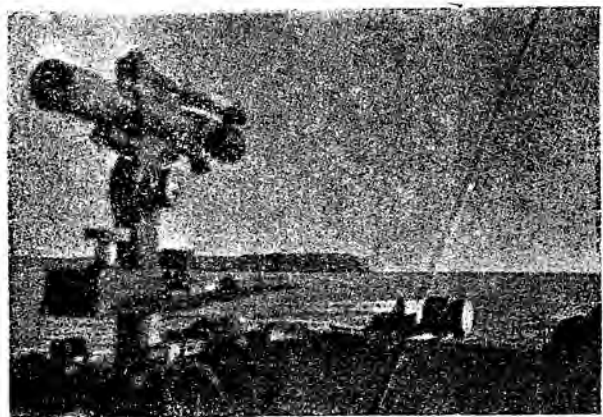
МОРСКИТЪ АРТИЛЕРИСТИ БДЯТЫ

ци, ние проследяваме отминаващитъ торпеда, както магатъ да се следятъ бѣгащитъ злодейци, осждени на самоунищожаване.

Двата придружаващи ни кораби не бездействуватъ. Тѣ хвърлятъ водни бомби, стремѣйки се достойно да се отблагодарятъ на скрития и невидимъ врагъ, чийто коваренъ поздравъ е поздравътъ на смъртта. Ще попаднатъ ли воднитъ бомби на целта, близка и все пакъ, невидима? Остро ни обгаря пламъка на любопитството, но то отстъпва мѣсто на съвършенната бдителностъ, проявявана доброволно при участието на всички свободни отъ стража членове на корабната обслуга.

Часъ следъ това, подържайки лжкatenето, умишлено приближаваме брѣга, и безъ да нарушимъ предписания курсъ, спечелваме преимуществото — поне лѣвата стена, откъмъ брѣга, да бжде неуязвима. Но, Боже мой! Точно наблюдателитъ отъ тая стена реватъ едногласно: „Силуетъ отлѣво, подъ самия брѣгъ!“ И тази работа е добра! Прескочихме трапа съ здрава стомна, а ето ти цѣла канара се ежи предъ насъ. И не стомна, а главитъ ни не ще оцѣлѣятъ!

Насочваме орждията и далекогледитъ къмъ указаната посока. Наистина, приликата съ подводникъ въ надводно състояние въ първия мигъ е поразителна! Напрегнатото наблюдение не продъл-

ТАКА ИЗГЛЕЖДА ТОРПЕДНИЯТЪ МЪРНИКЪ НА ЕДНА
БЪРЗОПЛУВНА ЛОДКА...

жава. Извишаващиятъ се димъ ни говори, че се касае за единъ разрушителъ, конвоиращъ два приятелски кораби. Наскоро, отъ добититъ сведения узнаваме, че на свой редъ и ние сме били отъ далечъ истинска заплаха, чакана съ познатото чувство на търговския морякъ въ време на война, който нѣма за целъ силно да напада, нито пъкъ силно да се отбранява, а е длъженъ смѣло да плаве, въпрѣки всичко.

Тѣй като нашиятъ корабъ има по-голѣма скоростъ, ние се вмѣкваме въ кервана, като по правило заемаме мѣсто на трети корабъ.

Плаваме вече значително по-безопасно, окръжени отъ търговскитъ и конвоиращитъ кораби, при това, навлизайки въ безопасна областъ, вече много наблизу до точката на нашето предназначение...

Така, едно предупреждение за действително гнетяща ни смъртна опасностъ не ни попрѣчи да извършимъ токущо описаното плаване. Разчитаме на нашата смѣлостъ и щастливата случайностъ, които въ подобни случаи върватъ ржка за ржка и изграждатъ успѣха и на най-опасното предприятие. При това, моряцитъ вѣрватъ въ сждбата.

Този пътъ, въ сполучливата маневра на нашия корабъ въ мига на най-върховното и най-грозното изпитание ние виждаме сждбата, и въпрѣки това, намираме за разумно и справедливо да благодаримъ на нашия корабоначалникъ...

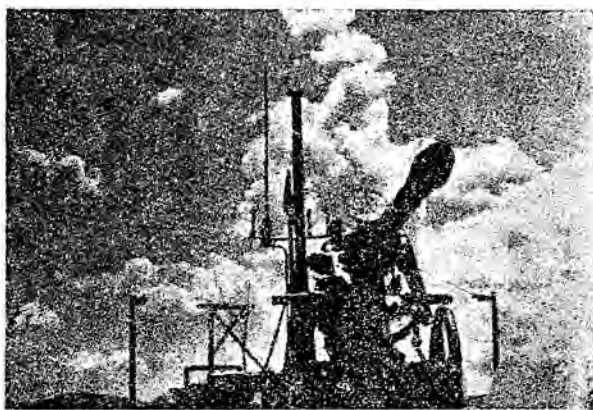
ДУМАТА НА НОВИТЪ ОРЖДИЯ

Ние плаваме вече близу две години по единъ и сжщъ пжтъ. Живѣемъ съ убеждението, че извършваме нѣщо подобно на трамвайна служба. Да, нѣщо подобно!

Нашиятъ корабъ и единъ другъ излизатъ отъ пристанищнитѣ води, установяватъ се на рейда, въ очакване конвоя. Този пжтъ той се състои отъ два леки кръстосвачи, четири бързоплавни лодки и два летящи хидроплани-пантофи, както сполучливо ги наричаме. Тѣзи наши „небесни пазители“, въпрѣки голѣмия си до осемъ часа обсегъ на летене, ще се наложи да бждатъ смѣнени—и това дава представа за продължителността на нашето плъзгане по синитѣ води, окриляни отъ гордото ни съзнание за важността на задачата, която разрешаваме.

Лодкитѣ и хвърчилата, последвани отъ леки кръстосвачи, поздравени съ възторгъ, сж „на линия“. Радостта ни, поради присѣтствието на бойни сили, които ще бждатъ нашата дѣсна ржка въ миговетъ на една твърде вѣроятна защитна борба, е повече отъ естествена.

Безспорно естествена е и лудата радост на цѣлата обслуга, предизвикана отъ поставенитѣ нови, по-съвършенни орждия, жизнедавна съставна

ОРЖДИЕТО НА ЕДНА БЪРЗОПЛАВНА ЛОДКА

часть отъ живото тѣло на кораба. Окръжаваме ги съ топлотата на влюбени сърдца, тачимъ ги като преданни другари, милваме ги съ треперящи отъ доволство и възбуда ржце.

Малобройни, невнушителни, но съ чудна мощъ сж нашитѣ орждия. Да ви ги представя!... Едно двуцевно противосамолетно, което стреля съ бързината на картечния огънь. На кърмата—две орждия срещу подводници. После, четири противосамолетни картечници: две на самия мостикъ и две въ странитѣ му.

Съ усърдно внимание и напрегната бързина се правятъ последнитѣ упражнения въ служене съ орждията. И веднага се насочваме къмъ открито море въ върволиченъ строй, водени отъ единия лекъ кръстосвачъ. Преминали минното поле, ние сме въ двуреденъ строй.

Тѣзи, които ни пазятъ, си знаятъ добре урока: по-отдалечъ ни скржжаватъ, по-зорко бдятъ и засилватъ нашата увѣреностъ, че пжтуваме по „чистъ пжтъ“.

А да се каже, че обслугата е по мѣста, е слабо казано: подъ бронята на спасителнитѣ ризи тупятъ моряшки сърдца, които за разлика отъ мирновременното плаване, сж готови за съпротива и борба не само съ морето.

На шрекъ сме, и още какъ! Ето: единъ отъ лекиятъ кръстосвачи предава тревожно съобщение

ВЗРИВЪ НА РАЗСТРЕЛЯНА МИНА

„Забелязахъ неприятелски самолети!“ Въ свѣтквиченъ мигъ прозвучава обичайното предупреждение: „По мѣста, готови за действие срещу нападение!“ Съ каски на главитѣ, като единъ човѣкъ, всички бодърствуватъ, въ очакване на най-лошото, наистина готови да извършатъ и невъзможното. Но—последва сигнала „отбой!“

Тревога, отбой, тревога, отбой—това се повтаря презъ деня нѣколко пжти. Нали сме свикнали съ ритма на хорото, което играемъ не за първи пжтъ? Да е така, е правилно!

Къмъ четири часа следъ обѣдъ, пакъ въздушна тревога. Този пжтъ наистина лети на около четирихилядна височина неприятелски самолетъ. Ясно като бѣлъ день: конвоятъ е откритъ! Съ ожесточенъ огънь този мръсенъ издѣлникъ е прогоненъ. Лети той на изтокъ бързо-бързо и отнася разбулената тайна на нашата дързостна диря. А това означава, че предстои да бждемъ нападнати: вѣроятно вечерътъ, а повече отъ положително—утринътъ.

И наистина, призори дозвасва подводникъ, който въ надводно състояние успѣва да изстреля три торпеда къмъ кръстосвача. За щастие, съ ловка маневра, ударътъ е избѣгнатъ. Не е важно обстоятелството, че торпедото е минало току рече подъ носа на целѣния корабъ!

На свой редъ, кръстосвачътъ съ пълненъ ходъ свирепо се нахвърля върху подводника, който е принуденъ да нирне въ водната дълбина. Това не прѣчи на кръстосвача да остане вѣренъ на своята борческа природа: да се бори до край. Въ продължение на половинъ часъ сж хвърлени надъ двадесетъ водни бомби—и то не напраздно. Защото, предположението, че подводникътъ е потопенъ, въ последствие се потвърждава съ неопоритими доказателства.

Наближаваме целъта. Предпоследната крачка е минното заграждане. Налага се да бждемъ по-

ПОДЪ ПЪЛНА ПАРА, ТОЙ ЗОРКО БДИ И „ЧИСТИ ПЖТЯ“

срещнати и придружавани от нарочна охрана. Две миночистачни лодки с тралъ провървяват и чистят мини, като на няколко пъти попадат на неприятелски, които избухват, без да проявят своята смъртоносна мощ. Нека им е честито!

Във върволичен строй, на две-три мили от брега, намираме се въ прохода на минния пояс. Значи, малко преди пристигането, т. е. съдвкали сме храната, остава само да я глътнем. Няма ли да се задавим? Мислим, че няма!

И точно сега, — важен ли е часът? — от юго-изток се задават с „пълна пара“ четири неприятелски двумоторни бомбардировачни самолети, които без двоумение се насочват към нашия конвой, който при други обстоятелства би помислил за котва и за „хубавите нѣща“, които идват след закотвения кораб.

Но днес ние знаем кому служим и как да служим: когато разстоянието до хвърчилата се намалява до към три хиляди метра, ведно с придружаващите ни кораби откриваме огън, въ който проличава не само нашата ожесточеност, но и жестокостта на бездушните орждия, които възкръсват за подвиг и победа. Само така може да се обясни отличния успех на двуцевното носово оржие, което след няколко изстрела засѣга смъртоносно един от нашите нападатели. Въ въздуха проехтява гръмотевичен избух, и грамадно туловище на самолета стремглаво полетява надолу, с силен удар нирва въ водата, като бележи своята гибел с висока пѣнлива бризга. Малко след това и крилата последват безжизнения прострелян труп на стрѣвния вражески орел.

Значи, напълно основателна е нашата радост, с която посрещнахме новите орждия!

Победоносни възгласи проечат. Обслугата ознаменува своя успешен защитен удар с шум. Ще им оспори ли нѣкой това право? Ще

дрѣзне ли нѣкой да ги обвини въ нескромност?... Победата надъ врага не означава ли победа надъ смъртта? Наистина, въ такива случаи и най-голямата радост бледнѣе, сравнена с блѣска на постигнатия успех!

Всрѣд останалите три самолети се забелязва едно обкръване, явна последица от нещастие то с тяхния другар. Все пакъ, тѣ безразборно с „черно предъ очите“ хвърлят своите бомби само и само „да изпълнят възложения им номер“. Бомбите падат околорѣст на нашия кораб на разстояние осемдесет-сто метра, безсилни да го засегнат. Нищо не значи, че ние имаме рѣдкия случай да наблюдаваме една около тридесет метрова стена, изградена от вода и дим!

И както е редно за редовни люде като насъ, притичат ни се за сътрудничество от близките прибрѣжни точки два самолета-изтрѣбители, които решително допринасят за бѣгството на трите чужди бомбардировачи. Но не само това: от своя страна тѣ намират за умѣстно да свалят още един, след сваления от насъ...

Пускаме котва, след като сме се вързали за кейовата стена. Предстои бързо разтоварване на скъпия товар, така необходим за подкрепата и успехите на бойците от сушата. Ние сме съзнанието, че към една половина, каквато представят тѣ, прибавяме жизнено необходимата друга половина, за да не кажемъ, че тая „друга половина“ сме самите ние — моряците!

Но нужно ли е да завършвамъ моя репортажъ с един изтрите от употреба изразъ, чиято правдивост почти никой не смѣе да оспори?

Като допълнение и подробност към тази истина остава само да се подчертае, че въ свършено братско сътрудничество между моряка и сухоземния боецъ под развитите знамена на младите народи въ нашето съвремие се твори великата поема, онадсловена „Нова Европа“.

В Ъ Л Н И

Стих. отъ кап. на море Кирилъ Христовъ, посветено на моряците, херойски загинали на 20.VIII.1943 г. с корабъ „Варна“.

Чаровни въ своята свежест, палави, игриви,
Летятъ, напиратъ, пѣнест вълни,
Лудешки, въкрѣшен танецъ, омайно звѣнливи,
Шумятъ напѣвно безбрѣжните води.

Вълни, вълни, догдето взорътъ стига,
Срѣд прахъ златистъ, срѣд слънчеви лъчи;
В'превара, трепкащи, вълна, вълна застига,
И нѣжно дивна приказка мълви.

Вълни, вълни, свѣтлятъ ми очите,
Сърдце ми трѣпне въ пламени мечти —
Като вълна немирна да литна низъ водите.
Вълни, катъ пѣсень ви името звучи!

Лудѣйте на воля, лудѣйте неуморни,
За лудо ви възшебникътъ-вѣтъръ твори,
Лудѣйте, пилѣйте се весели дружини,
Срѣд пѣсни водете вашите игри!

Галовно немирни, пѣнливи, безгрижни,
Чада на безбрѣжните морски води,
Ту прелестно диви, ту нѣжни свѣнливи,
Лудѣятъ в'превара бѣлогриви вълни.

И пѣсень чаровна оглася въ простора,
Безсмъртната пѣсень, що катъ химнъ звучи,
Пѣсень-вълшебство, омая, отмора,
Пѣсента на вълните, що сърдце ми плени.

Свидетели безмълвни на смъртъ на херои,
Моряшка смъртъ — далечъ отъ роденъ край,
Далечъ отъ бащинъ домъ, далечъ отъ близки, свои,
Вълни, тѣ вамъ другари върни остаха до край.

Родино, тебъ въ вѣрностъ тѣ се клѣха,
И вѣрни на свещения обѣтъ,
Херои — майко за тебъ тѣ умрѣха,
В'даръ тебъ поднесоха живота си клетъ.

Моряците — тѣ прахъ дори не остаха,
Единственъ салъ безсмъртния заветъ,
Заветъ, що тѣ с'крѣвта си записаха,
Ще спомня навѣки за подвига имъ светъ.

„Да мремъ за роденъ край, за бащина си стрѣха“
„На суша, или море — дългътъ где ни зове“,
„Да мремъ като херои“ — тѣзи думи тѣ мѣлаха,
Тѣй както българинътъ само знае да мре,

Вълни, тѣ вамъ тѣлата си дариха,
Предсмъртните трепети на своите сърдца,
Моряците — достойни другари вамъ остаха,
Прежива, та дори и въ смъртта.

Копнежите имъ сетни, и сетните мечти,
Срѣд трепетите победенъ на първите лъчи,
Последното сбогомъ и сетното прости,
Вълни, тѣ вамъ дариха и своите души..

Тѣ нѣматъ гробъ, тѣ нѣматъ кръстъ надъ гроба,
На тѣхний гробъ цвѣтя не ще цвѣтятъ,
На тѣхний гробъ — о моряшка прокоба! —
Горещи, майчини сълзи не ще трептятъ.

Вълни, утеха ви салъ имъ бждете,
Съ вашите пѣсни, палави игри,
Въ миръ, щастливъ покой душите имъ дарете,
Срѣд пѣсни духътъ имъ некъ се възвиси!

Пѣсента, безсмъртната ви пѣсень,
Катъ химнъ надгробенъ навѣкъ ще ги теши,
А трѣсъкътъ и грохотътъ ви бѣсень,
Ще спомня намъ навѣки за тѣхните души.

А вечеръ, кога въ мрана затрептятъ звездите,
Кога притихнатъ безбрѣжните води,
Се чува стонъ — о не, това сж молитвите
На майките, що шепнатъ „Богъ да ги прости“

Въйте, люти вихри,
вийте разбѣснѣли;
блѣскайте вълнитѣ
лудо врѣхлетѣли!
Нека да се нося
всрѣдъ морето бурно —
на земята нѣмамъ
где глава да гудя.
Татка си не помня —
младѣ се билъ удавилъ,
майчица си нѣмамъ
да ме не забравя.

И да рони сълзи,
ако се не върна —
щомъ морето Черно
братски ме прегърне.
Въйте, бѣсни вихри,
кжсайте платната —
нѣма да се върна
вече на земята.
Чуй, море, ти родно,
бързай погълни ме!
Азъ ще благославямъ
твойто Черно име...

ПРЕВЗИМАНЕТО НА ФИОРДА ПРЕДЪ ОСЛО

отъ кап. лейтенантъ Витингъ, стражеви офицеръ на кръстосвача „Лютцовъ“

Малко преди 2400 ч. съединението се изпрѣчи предъ входа на фиорда предъ Осло. Сега трѣбваше да се разбере — успѣла ли е изненадата или не. Все пакъ, норвежцитѣ, изглежда да бѣха станали недовѣрчиви; въ 2325 ч. предавателятъ на Осло предаде заповѣдта на адмиралството: всички свѣтлини да бждатъ загасени! Това норвежко наставление подсказваше една отбранителна първомѣрка. Едно неочаквано нахлуване въ фиорда на Осло се очѣртаваше вече почти като невъзможно, понеже една следъ друга изчезваха ржководнитѣ брѣгови свѣтлини.

Непосрѣдствено блѣснаха прожектори: батареитѣ Райбо и Болерне поставиха една преграда отъ свѣтлинни снопове напрѣки на фиорда. Необрѣщайки внимание, отредѣтъ продължава съ 18 мили. При освѣтлението на освѣтителнитѣ снаряди се забелязаха първитѣ залпове отъ брѣга. Излеждаше да сж 15 см. орждия. Плискитѣ отъ падащитѣ снаряди ясно се очѣртаваха. Но следъ като вкарахме въ действие нашитѣ прожектори, противникътъ се отказа отъ целта си. Само единъ въоръженъ стражеви корабъ продължаваше да освѣтява.

По заповѣдъ на адмирала той бѣ подетъ отъ единъ торпедоносецъ и скоро потопенъ, а обслугата му взета въ пленъ.

Следъ този приемъ не оставаше никакво съмнение, че противникътъ е предупреденъ и е заелъ всички орждия. Напълно ясно станъ, че норвежцитѣ сж решени действително да дадатъ единъ твърдъ отпоръ, макаръ и стрелбата на външнитѣ батареи да правѣше непълно и несъгласуващо впечатление.

Така биде откритъ, прочее, замислениятъ отъ насъ походъ.

За съжаление, малко преди 0100 ч. настѣпи едно бързо и непостоянно влошаване на видимостта, и въпрѣки равномерната тѣснина на фиорда, въ това време нищо повече не можеше да се види отъ брѣга. Едно влизане при такава обстановка, т. е. при изгасени фарове и една видимостъ отъ 800 м., е немислимо.

Между това, въпрѣки пълната тъмнина, своевременно се присѣдиниха къмъ насъ наши миночистачни кораби. Отъ кръстосвачитѣ бѣха прехвърлени на тѣхъ десантнитѣ групи, докато торпедоносцитѣ въ момента кръстосваха и пазѣха бойнитѣ групи отъ югъ.

Следъ свършването на тази междувременна работа, трѣбваше съ много бавенъ ходъ да се отиде къмъ прикрититѣ мѣста. Тукъ очаквахме по-

добра видимостъ. Наоколо всичко е тихо. Съ го тови и дебнещи орждия нашиятъ отредъ навлиза предпазливо.

Въ 0400 ч. видимостта се подобрява и два торпедоносци съ два миночистачи бѣха изпратени за превзимане на прикритието. Къмъ 0430 ч. започна да се сѣмва; островъ Тофте е заминатъ. Малко следъ това ние завиваме на северъ къмъ Каолнъ, въ пжтя на Дрьобанкъ. Отъ тамошнитѣ батареи, както и отъ нѣколко странични стражеви кораби, се поднови освѣтлението съ прожекторитѣ. Съ една скоростъ отъ 9 мили и едно разстояние отъ около 600 м, напредвама въ върволица срещу насрещната тѣснина на фиорда. Бавно се сѣмва; корабитѣ лесно се разпознаватъ, но подробности отъ брѣга не се разпознаватъ. Една лека мъгливина обгрѣща всичко.

Най-голѣмо напрежение и мжчително очакване се чете по лицата на обслугитѣ. Говори се на кжсо и само по служба; навсѣкжде по бойнитѣ постове цари пълно спокойствие. При командантъ, на мостика, стоятъ навигационниятъ офицеръ, бойниятъ стражеви офицеръ и адютантъ. Тѣ сж обиколени отъ свръзки, разносвачи и сигналниятъ съставъ. На важнитѣ мѣста отъ кораба командантътъ има своитѣ свръзки, и спокойствието и яснотата на неговитѣ заповѣди и въпроси се предава направо на неговитѣ подчинени. Така, както той бѣ определенъ за изпълнението на оперативния планъ, така стои сега той пълненъ съ енергия и сила въ решителния часъ на изпълнението му, готовъ да преодолѣе всички прѣчки, и съ своитѣ добри удари да подпомогне командира на нашия врѣхлиташъ отредъ.

Въ областта на машинитѣ се работи пламенно, най-точно и бързо и се изпълнява всѣка команда на командира. Всѣки тукъ долу, билъ той на кърмилната машина или отводнителнитѣ постове, всѣки е съзналъ своята задача и отговорностъ. Обаче, така както тѣзи хора долу, или тѣхнитѣ другари горе при орждията, така сжщо радиосигналиститѣ и флажнитѣ сигналисти бдѣтъ на своитѣ постове. Непрекжснато се получаватъ заповѣди и въпроси, непрекжснато се прашатъ отговори и донесения.

Съвсемъ друга похвала заслужиша при тази обстановка натоваренитѣ войски. Напълно образцово бѣ извършено преди отблѣсване натоварването на 400 души планински стрелци и 50 души нарочна обслуга за летища. Свободно, обаче примѣрно дисциплинирани, стоятъ тѣ напълно готови на затытената палуба и очакватъ действията, които навѣнъ ще ги съединятъ. Всичко за тѣхъ на бор-

да е непознато, почти таинствено въ този мигъ. Тѣ по другъ начинъ сж свикнали да гледатъ на боя и не разбиратъ общата връзка на многото наблюдатели въ кораба. За тѣхъ сжщо нѣма възможностъ да нападнатъ дейно при тази очертávajúща се борба навънъ, за да успокоятъ сасигъ напрегнати нерви, и съ оржии въ ржка да изтръгнатъ победата. Скоро около тѣхъ ще се гърми и трещи, ще се руши, и ще потъва. Нападения ще взематъ първитъ жертви на така препълнената палуба. И въпрѣки това, запазвагъ тѣ спокойствие, желѣзна стегнатостъ. Тѣ знаятъ, че тѣхниятъ часъ въ борбата не е дошелъ, и чакатъ заповѣдитъ на своитъ началници, за да започнатъ. Така се приближаваше съединението въ 0520 ч. къмъ тѣснината на Дрьобанкъ „Блюхеръ“ плава сега въ обсега на крепостнитъ прожектори. Тамъ пада и първиятъ залпъ отъ брѣга. Вижда се попадение, експлозия и пожаръ. „Блюхеръ“ отговоря съ огънь къмъ дветѣ страни. И „Лютцовъ“ се впуска въ сражението. Изглежда, като че ли въ секунда се е преобразила богинята на зората. Въздухътъ свири отъ грохота на падащитъ и отзвучаващи снаряди и отъ трѣсъка на изхвърленитъ гилзи. Гъсти облаци димъ пълзятъ надъ водата. Докато за противника корабитъ ни се очертаватъ не по-ясно отъ черни маси, отъ батареитъ почти нищо не може да се забележи. Ярко се свѣтва отсрещъ, обаче въ мъглевината не може да се разбере дали това сж наши попадания, или отъ блѣсъка на противниковитъ оржия при изстрела. Тукъ добре се очертáva известно превъзходство на една добре укрепена и замаскирана батарея срѣщу единъ ясно очертávajúщ се корабъ. На всичко това поради тѣснината на фиорда командирътъ на отряда се натъкна въ едно неблагоприятно тактическо положение, така че всички основни начала на морската война трѣбваше да бждатъ изоставени. Обикновено нашитъ кораби се сражаваха отъ разстояние 200—300 хкм., докато тукъ сж изложени на противниковъ по тежъкъ огънь и то на 2—3 хкм. разстояние. Всички данни за стрелбата: жгълъ на стрелбата, мѣришка и то при всички положения, бѣха изчислени отъ противника още преди 10 години и дълго време упражнявани, понеже за единъ нападъщъ корабъ сжществувахе само единъ пътъ презъ талвега, който никжде не бѣ по-широкъ отъ 400 м.

Съ своитъ горящи самолети върху палубата, избухващи снаряди и муниционни сандѣци на натоваренитъ войски, „Блюхеръ“ изглеждаше като единъ голѣмъ пламтящъ факелъ. Бѣха забелязани две нови детонации, придружени съ грамадни сгнени и водни стълбове на борда на кораба, следъ което го изгубихме отъ погледа си. Действително, норвежитъ имаха въпрѣки всички минни заграждения! Сега вече и върху „Лютцовъ“ се забелязаха първитъ попадания. Очѣрта се да ни сполети сжщата участъ, която има „Блюхеръ“ — това бѣше поради неудобството на тѣснината, въ която действавахме. Тогава командантътъ бързо съобрази и прецени положението, като изтегли кораба съ пълна скоростъ назадъ. Следващиятъ кръстосвачъ последва примѣра ни. Малко следъ това се получи рздиограма отъ „Блюхеръ“, че всичкитъ му машини сж повредени и че той се закотвя. По нататъшното командуване на съединението адмиралътъ възложи на нашия командантъ. Отъ 0550 ч. водаческиятъ корабъ не се обади повече. Форсирането на тѣснината при Дрьобанкъ най-после трѣбваше да се счита вече като най-малко умно нѣщо.

Единъ новъ опитъ се указваше при всѣко положение безъ последици. Целъта, обаче, остава бързото превзимане на Осло, затова и главната ударна

сила на германската войска е насочена къмъ Осло. Реши се командантътъ на „Лютцовъ“ да стовари колкото се може повече части съ малки сждове въ страничнитъ заливчета. Тѣ трѣбваше да атакуватъ Дрьобанкъ отъ къмъ сушата и бързо да настѣпятъ къмъ Осло. Тѣй като времето постепенно се подобряваше, можеше да се разчита всѣки моментъ на въздушна подкрепа.

Между това малкитъ единици се борѣха ожесточено за превзимането на предпристанището. Разпредѣленитъ миночистачи не могатъ да въведатъ своитъ десанти групи къмъ Радьо и Болерие, поради силния огънь на брѣговитъ батареи и норвежкитъ военни кораби, затова снѣха сполучливо своитъ части на плажа южно отъ Хортонъ. Едно-временно съ това единъ миночистачъ донесе, че е пленилъ подводникъ. Останалитъ миночистачи, въпрѣки силния огънь, стовариха своитъ десантни групи на заповѣданитъ мѣста при Хортонъ; за торпедоносцитъ пътя къмъ пристанището е още преграденъ отъ батареитъ и брѣговитъ оржия, затова тѣхнитъ десантни части трѣбваше да се стоварятъ въ залива на Зондъ. Не е леко за командата да преведе тѣзи многобройни отдѣлни акции, безъ да се смути отъ многобройнитъ трудности, които се появяваха, обаче той твърдо държи положението въ ржцетъ си, схваща важното предъ неизвестното и съ превъзходство насочва подчиненитъ му части.

Стоварването въ залива на Зондъ има добъръ успѣхъ. Единъ норвежки параходъ, който се опита да излѣзе, биде обѣрнатъ съ нѣколко само изстрела и накрая използванъ само като единъ клатещъ се десантенъ мостъ. Торпедоносци, нѣмски стражеви и рибарски кораби, плаваха презъ това време и осигуряваха действията отъ подводната опасностъ. Други торпедоносци и миночистачи приставатъ на борда ни, за да взематъ гориво. Всѣка минута бива използвана. Между планинскитъ части се забелязва радостъ и весело настроение. Тѣхнитъ жилища и сржчни ржце пренасяха непрекъснато къмъ лодкитъ муниции, снарядни сандѣци, телефонни материали, мотоциклети и всичко необходимо за бой. Голѣми планини отъ провизии се пренасятъ сжщо: частъта е снабдена въ това отношение за нѣколко седмици. Каситъ съ пари сжщо се забелязватъ измежду отдѣлнитъ купчини. Голѣмо въодушевление настѣпи, когато съобщиха по радиото за превзимането на Дания и Норвегия, и съ силни възгласи бѣха поздравени въ 0930 ч. първитъ нѣмски самолети. За нѣколко минути небето се изпълни отъ транспортни самолети и бомбардировачи. Сега вече за частитъ нѣма никаква задръжка повече; и тѣ искатъ най-после да дадатъ своитъ усилия при завзимането на сушата. Съ весели викове и благопожелания за скоро виждане въ Осло се изтеглятъ тѣ къмъ сушата.

Всѣки нѣмѣе отъ недоумение относно сждбата на „Блюхеръ“. Съ това предъ командира на съединението, следъ стоварването на всички десантни части, се появиа две нови задачи: да се разбере сждбата на „Блюхеръ“ и тогава да се подпомогнатъ войскитъ при Хортонъ съ морски десантни подкрепления отъ обслугитъ, за да се вземе здраво града въ наши ржце. Като изпратенъ отъ провидението изведнажъ се появи единъ малкъ нѣмски петролоносачъ и се постави съ готовностъ на разположение да предприеме едно претърсване за спасяване оживѣлитъ отъ „Блюхеръ“. Единъ подофицеръ и единъ радиотелеграфистъ се прехвърлиха на „Северъ“ — петролоносача, и започнаха своята опасна задача.

Между това многобройни въздушни атаки се

сипѣха надъ Дрьобанкъ. „Лютцовъ“ се приближи още повече до укрепления и откри огънь съ тежката си артилерия отъ 8.000 м. разстояние. По този начинъ преминаването на „Северъ“ презъ тѣснинката бѣше осигурено отъ противниковия огънь. Отъ борда се виждаше, че попаденията сж добри, а едновременно огъня и пушека показваха, че преди всичко сж олучени складоветѣ и позицитѣ. По този начинъ „Северъ“ премина тѣснината и скоро се получи радиосъобщение, че кръстосвачтъ „Блюхеръ“ е потопенъ при Асхолмъ, следъ като е билъ, както изглежда, още два пжти торпилиранъ въ тѣснинката. Това предположение по-късно биде потвърдено отъ самия командущъ на Оскарсборгъ.

Следъ научаването на тази новина се отправихме къмъ Хортенъ. И тукъ положението се бѣше бързо промѣнило. „Албатросъ“ се приближи и събщи, че крепостта е заета отъ 1000 войника, а така сжщо и тѣхнитѣ кораби, които бѣха въ пристанището, сж вдигнали бѣлия флагъ. Оржжикето, при едно великолепно командване, бѣ успѣло. Сжщо и Рауйо е превзетъ съ подкрепа отъ въздуха, както и останалитѣ външни укрепления до Балерие бѣха здраво въ германски ржце.

Сега е момента да се вземе тѣснината. Норвежкитѣ командущъ отъ Хортенъ бѣ доведенъ на борда на единъ миночистачъ. Командантътъ го посъветва, щото да употреби своето влияние и убеди своитѣ, че всѣка по-нататъшна съпротива при Дрьобанкъ е безполезна. Адмиралтъ не прие. Така биде презетъ и Дрьобанкъ съ оржжие. За смяването на тази упорита отбрана кръстосвачитѣ зеха изгодна позиция за стрелба, торпедоносцитѣ се впуснаха напредъ, докаго миночистачитѣ, подъ тази мощна закрила, стовариха своитѣ части при Дрьобанкъ; батареитѣ паднаха безпомощни въ наши ржце.

Постепенно се мръкна. Командантътъ на единъ торпедоносецъ получи заповѣдъ, като парламентъоръ, да поиска отъ командущия Каолнъ и Оскарсборгъ, последнитѣ вътрешни преградни батареи, да бждатъ предадени. Миночистачитѣ и единъ торпедоносецъ въ това време преминаха тѣснината, за да взематъ обслугата на „Блюхеръ“ и къмъ полунощ се върнаха съ „Северъ“ съ първитѣ спасени, които били намѣрени на малкитѣ скалисти островчета при Асхолмъ. Разговоритѣ за превзimanето на Каолнъ се продължиха дълго; затова влизането въ Осло трѣбваше да се отложи за следващия денъ. Първо трѣбваше непременно да се разбере, дали подвижнитѣ минирани докове сж съ електрическо запалване и дали има опасностъ да бждемъ по-нататъкъ пакъ торпилирани. Освенъ това въ преговоритѣ бѣ изрично поменато, щото последниятъ норвежки външенъ фортъ Болерие веднага да се предаде, защото въ противенъ случай ще последва пълно унищожение на батареитѣ. Кръстосвачтъ „Лютцовъ“ продължи презъ нощта да предава гориво на торпедоносцитѣ, а стражевитѣ кораби охраняваха южния изходъ на фиорда.

На 10 априлъ 1940 год. въ 0900 ч. надъ крепостта Оскарсборгъ се развѣ германското знаме. Сега съединението се отправи право къмъ Осло. Само два торпедоносца лиясватъ—тѣ бѣха изпратени да сломятъ последната съпротива на Болерие.

При траверсъ Асколиенъ командиртъ на съединението подаде по цѣлата линия следния сигналъ: „При преминаване мѣстото на потъването на „Блюхеръ“ нека поменемъ съ гордостъ храбритѣ другари отъ флота, войската и авиацията, загинали въ върно бойно другарство!“

Въ Осло съединението биде поздравено съ „ура“ отъ нашитѣ планински части. На обѣдъ „Лютцовъ“ излѣзе пакъ въ открито море, за да изпълни даденитѣ му нови бойни задачи.

ДЕСАНТИ ВЪ ДРЕВНОСТЪТА

СИЦИЛИЙСКИЯТЪ ПОХОДЪ ВЪ 415. год. ПР. ХР.

Прев. отъ латински М. Мирчевъ

Единъ важенъ епизодъ отъ дългата Пелопонеска война, която се водила отъ 431 год. до 404 год. пр. Хр. между дветѣ групировки отъ гръцки държави, на чело на които стояли отъ едната страна Атина, а отъ другата Спарта, е опита на Атина чрезъ десантно нахлуване да завладѣе о. Сицилия, въ която повечето отъ гръцкитѣ градове-колонии клонѣли къмъ Спарта.

Презъ лѣтото на 415 г. корабитѣ на атинянитѣ и съюзницитѣ имъ били вече събрани на о. Корфу, отъ кждето и се отправили срещу Сицилия. Началници били Никий и Демостенъ. Флотътъ се е състоялъ отъ 133 триери и 2 петдесетгребни кораби. Тежко въоръжената пехота—хоплити—брояла 5100 души, а имало още 400 стрелци, 120 леко въоръжени войници и единъ корабъ съ 30 конници ведно съ конетѣ имъ. Задъ този боевъ флотъ следвали кораби, натоварени съ храна, хлѣбари, дърводѣлци, каменодѣлци и други 100 лодки. Освенъ това следъ войската плавали и много други лодки и товарни сждове съ търговци.

Тая войска сполучила да слѣзе на сицилийска земя и цѣли две години опустошавала по суша и по море селищата, които се опитвали да ѝ се противопоставятъ. Единственъ Сиракуза, здраво укрепенъ градъ, е указалъ упорита съпротива, като въ нгова помощ се притекли и повиканитѣ войски отъ Пелопонесъ, начело съ военачалника Гилипъ. Атинянитѣ сполучили най-после да влѣзатъ съ флота си въ пристанището на Сиракуза, но тукъ тѣ били затворени като въ клопка отъ флота на сиракузцитѣ. Тогава целта на атинския походъ се промѣнила; сега атинянитѣ трѣбвало да мислятъ не вече за завладяване на Сицилия, а за собственото си спасение.

Ето какъ прочутиятъ гръцки историкъ Тукидидъ, който самъ е атинянинъ, безпристрастно ни е нарисувалъ страшната картина на края на единъ успѣшенъ въ началото си десантъ, който се обърналъ въ тежко поражение на войската, откъсната отъ родината и продоволственитѣ ѝ източници.

Книга VII. 60. и сл.

Когато атинянитѣ видѣли, че входътъ на пристанището се затваря, а получили сведения и за другитѣ намѣрения на неприятеля, тѣ свикали събрание. Събрали се всички военачалници, и като взѣли предъ видъ настоящето тежко положение и липсата на храна, която безъ решителна морска победа не щѣли да могатъ да си набавятъ за въ бждеще, решили да напуснатъ укрепления въ вътрешността на острова.

Когато приготовленията били привършени, Никий заповѣдалъ да се качатъ на корабитѣ. Гилипъ и сиракузцитѣ разбрали, че атинянитѣ се готвятъ за морска битка, защото видѣли подготовле-

нията имъ. Освенъ това тѣ отъ по-рано били уведомени за снабдяването на корабитѣ съ абордажни желѣзни куки. ¹⁾ Сиракузцитѣ взели мѣрки срещу всички приспособления на неприятеля, включително и последното: тѣ покрили съ кожи по голѣмата частъ отъ корпуса на корабитѣ ведно съ корабнитѣ носове, така че хвърлената кука да се хлѣзне по кораба, безъ да може да се закачи за нѣщо...

Атинскитѣ кораби вдигнали котва и се насочили право срещу преградата на пристанището и

¹⁾ Куки, съ които атинянитѣ се готвѣли да закачватъ неприятелскитѣ кораби, да ги притеглятъ къмъ себе си и да се сражаватъ върху съединенитѣ палуби съ тежко въоръженитѣ си войници.

изхода, който оставалъ свободенъ, за да си направятъ пътъ къмъ открито море. Сиракузцитѣ и съюзницитѣ имъ излѣзли насреща съ 76 кораба, като частъ отъ тѣхъ поставили на стража при изхода и въ кръгъ около останалата частъ на пристанището, за да нападнатъ атинянитѣ наведнѣжъ отъ всички страни. Въ сѣщото време сухопѣжната имъ войска се отправила къмъ тѣзи мѣста по брѣга, гдето неприятелскитѣ кораби биха могли да спратъ.

Приближавайки се къмъ преградата, атинянитѣ при първия си натискъ почнали да изгласкватъ построенитѣ тамъ кораби и се опитали да ги раздѣлятъ, но въ това време сиракузцитѣ ги нападнали отъ всички страни и сражението се започнало не само при преградата, но и въ цѣлото пристанище. Били сж се съ необикновено ожесточение. И отъ дветѣ страни гребнитѣ сж проявявали голѣмо желание да минатъ въ настѣпление, щомъ имъ се давала заповѣдь за това. Голѣмо е било и отъ дветѣ страни изкуството и съревнованието между кърмичитѣ, а войницитѣ на корабитѣ, при сблъскване на корабъ съ корабъ се мжчели да не отстъпватъ по ловкостъ на другитѣ въ борбата по палубитѣ. Всѣки на саоя постъ се е стараелъ да се покаже пръвъ. Никога на едно такова малко пространство не сж участвували въ битка толкова много кораби, които общо и отъ дветѣ страни били около 200. Общитѣ нападения били малко поради невъзможноостта нито да се отстъпи, нито да се разкъса неприятелския флотъ. Почести сж били случайнитѣ сблъсквания, когато единъ корабъ се е натъквалъ на другъ при опита си да избѣга или да нападне нѣкой корабъ. Презъ времето докато корабътъ се приближавалъ, намиращитѣ се по палубата войници сж го замѣрвали съ копия, стрели и камъни, а когато корабитѣ се сблъскали, войницитѣ минавали въ ржкопашенъ бой, като всѣки е гледалъ да се прехвърли на неприятелския корабъ. Силниятъ шумъ отъ сблъскванитѣ се кораби е всѣвалъ страхъ у войницитѣ и не давалъ възможностъ да се чуватъ заповѣдитѣ на началницитѣ.

Докато битката въ морето се е водила съ промѣнливъ успѣхъ, сухопѣжнитѣ войски и на дветѣ страни гледайки отъ брѣга преживѣвали тежка душевна борба и вълнение. Понеже атинянитѣ възлагали цѣлата си надежда на флота, — то и страхътъ имъ е билъ несравнено по-голѣмъ. Поради неравността на брѣга, тѣ не всички съ еднакви чувства могли да наблюдаватъ морската битка, която ставала близко предъ очитѣ имъ, защото не всички наведнѣжъ насочвали погледа си къмъ една и сѣща точка на боя. Докато едни виждали, че на едно мѣсто победата клони на тѣхна страна и това ги ободрявало и тѣ се обръщали съ молба къмъ боговетѣ да не ги лишаватъ отъ спасение, предъ очитѣ на другитѣ се представяло поражението на собственитѣ имъ кораби и тѣ надавали жални викове, и това, което ставало, ги измжчвало повече отъ самитѣ участници въ битката. Трети пъкъ виждали на друго мѣсто, какъ битката се води съ промѣнливъ успѣхъ, и обзети отъ страхъ, прекарвали въ мжчителенъ състояние очаквайки или спасение или гибелъ.

Сѣщото изпитвали и войницитѣ въ атинския флотъ, докато най-после сиракузцитѣ и съюзницитѣ имъ следъ тежко сражение ги отблъснали, явно надвивайки ги, и ги подгонили къмъ брѣга съ насърчителни викове. Тогава всички кораби, колкото не били пленени въ морето, се спуснали по разни направления къмъ брѣга и лагера. Сухопѣжната войска вече не се вълнувала отъ разни чувства, но обхваната отъ общо отчаяние отъ това, което ставало, надала вой и ридание. Едни побързали на

помощъ на корабитѣ, други се спуснали да защитятъ оцѣлялитѣ части отъ укреплението, и трети, а тѣ били повечето, мислили само за себе си и търсили начинъ за спасение. Следъ жестоката битка и голѣмитѣ загуби и отъ дветѣ страни въ хора и кораби, сиракузцитѣ и тѣхнитѣ съюзници събрали корабнитѣ отломки и убититѣ си и се върнали въ града.

Атинянитѣ, поради тежестта на струпалитѣ имъ се беди, дори и не помислили да поискатъ своитѣ мъртви и корабни отломки. Единствената имъ мисль била, какъ по-скоро да се оттеглятъ презъ нощта. Демостенъ отишелъ при Никий съ предложение да поставятъ обслуга въ оцѣлялитѣ кораби и на разсъмване отново да се опитатъ да отплузватъ. Никий се съгласилъ съ предложението, но когато потърсили обслуга, моряцитѣ, сломени отъ поражението и невѣрвайки въ победата, отказали да влѣзатъ въ корабитѣ. Тогава всички решили да се оттеглятъ по суша..

Все пакъ, войската не трѣгнала сжщата нощъ и военачалницитѣ решили да останатъ и следния день, за да могатъ войницитѣ да се снабдятъ съ най-необходимото за пътъ, като изоставятъ всичко друго. Но сиракузанцитѣ и Гилипъ съ пеша войска избързали напредъ и завардили всички пѣтища, по които атинянитѣ биха могли да минатъ и поставили стража по всички бродове на рѣкитѣ и потоцитѣ. Други пъкъ съ кораби се приближили до корабитѣ на атинянитѣ и ги отмъкнали отъ брѣга. Нѣколко отъ тѣхъ били изгорѣни отъ самитѣ атиняни, съгласно взетото решение, а останалитѣ сиракузцитѣ безъ никакво противодействие взѣли на влѣкало въ това имъ състояние, въ което били изоставени, и ги докарали въ града.

На третия день следъ морската битка, когато Никий и Демостенъ решили, че сж се приготвили достатъчно, войската започнала да се оттегля.

Положението на атинянитѣ е било страшно, не само защото тѣ отстъпвали загубвайки всичкитѣ си кораби, и вмѣсто голѣмитѣ си надежди излагали сега на опасностъ и себе си и държавата си, но защото изоставениятъ станъ представлявалъ скръбно и вълнуващо душата зрелище. Мъртвитѣ били непогребани, и когато нѣкой виждалъ между тѣхъ познатъ или роднина, заставалъ наскърбенъ и ужасенъ. Изоставенитѣ болни и ранени били още по-достойни за съжаление и по-нещастни отъ мъртвитѣ и загиналитѣ въ боя. Съ своитѣ молби и жалби тѣ хаърляли въ отчаяние заминаващитѣ, като ги молили да ги взематъ съ себе си. Щомъ видѣли нѣкого отъ другаритѣ или роднинитѣ си, тѣ високо ги викали по име, улавяли се за другаритѣ си по палатки, които вече трѣгвали и ги следвали докато могли, а когато силитѣ имъ ги напускали, тѣ падали на земята съ проклетие и плачь.

Ако и общото участие на много хора въ едно нещастие да донася известно облекчение, все пакъ при настоящето положение позорътъ не е билъ по-малъкъ, особено като си помислили, до какъвъ позоренъ край сж стигнали следъ толкова блѣсъкъ и самохвалство въ началото. Никога по-голѣма превратностъ на сждбата не се е случвала на грѣцката войска, защото докато идвали въ Сицилия, за да поробятъ други, сега трѣбвало да си идатъ, страхувайки се да не изпитатъ сами сжщата участъ. Тѣ били отплузвали на походъ съ щастливи пожелания и химни, а се оттегляли съ зловещи предвещания.

И атинянитѣ и тѣхнитѣ съюзници до единъ намѣрили смъртта си било избити по планинскитѣ пѣтища на Сицилия, било като пленници въ прочутитѣ каменоломни на острова.

Уредничеството на „Морски прегледъ“ благодари за направените дарения и съобщава за сведение на бъдещите дарители, че сумите следва да се изпращат изключително чрезъ пощенска чекова сметка № 8540, пощенска кутия 84. — Варна.

отъ брой 181 — 11,555 лв.

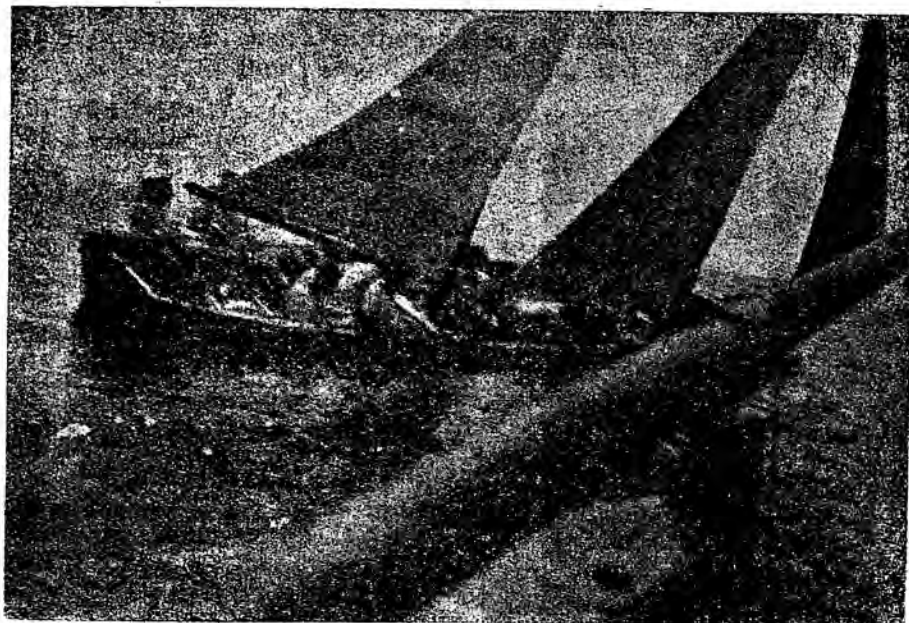
123	Петъръ Илчевъ Будничевъ—София	50	180	Б. Г. Хр. Живковъ—Габрово	70
124	Методи М. Савовъ—Преслава	100	181	Марко Ст. Гърдевъ—Пловдив	50
125	Иовчо Ап. Йовчевъ—Бургасъ	40	182	Иванъ Д. Дамияновъ—Никополъ	50
126	Ваню Димитровъ Балтовъ—Севлиево	100	183	Петъръ П. Стояновъ—Гор. Ореховица	100
127	Христо Тодовичевъ—София	50	184	Симеонъ К. Савовъ—Шибанъ	30
128	Николовъ Ст. Ивановъ—м. Самичковско	30	185	Иванъ х. Рачевъ—Гор. Ореховица	60
129	Милко Великовъ—Пловдивъ	20	186	Съби Сметеловъ—Пловдивъ	50
130	Сава Ю. Куюмджиевъ—Омуртагъ	100	187	Стефанъ Б. Димитровъ—Шибанъ	50
131	Владимиръ Томовъ Ташковъ—София	20	188	Леонидъ Т. Николовъ—Варна	50
132	Боянъ Тасевъ—Варна	50	189	Вънчо Балтовъ—м. Самичковско—Варна	50
133	Фел. шк. Агенъ С. Атанасовъ—Плѣвнѣ	100	190	Незабавенъ дарителъ—Варна	30
134	Драганъ Христофъ Драгановъ—София	100	191	Ненковъ Д. Мичковъ—с. Селяново	25
135	Димитаръ Трифоновъ—В. Ташново	50	192	Димитаръ К. Николовъ—Варна	40
136	Маринъ Хр. Дюлгеревъ—Бургасъ	100	193	Капитанъ Василь Пенковъ—корабона- чалникъ—Варна	200
137	П. Н. Камбуровъ—София	50	194	Гошо Г. Бзевъ—Пловдивъ	30
138	Александъръ Помаковъ—Плѣвнѣ	20	195	Димитаръ Ив. Михайловъ—Сливенъ	200
139	Никола Неновъ—София	200	196	Симеонъ Василевъ—Д. Ташковъ—варетъ отъ В. М. Н. В. ула—Варна	60
140	Гайдовъ & Байновъ—Г. Ореховица	40	197	Димитаръ Г. Зайковъ—Пловдивъ	25
141	Вълю Тодоровъ—Плѣвнѣ	100	198	Симеонъ Атанасовъ—с. Сулина	40
142	Ианж. Живко Кръстевъ—София	150	199	Любѣвъ Ап. Поповъ—с. Лана Бургасъ	30
143	Стефанъ Ил. Помаковъ—Севлиево	100	200	Петъръ П. Саудевъ—доманинъ об- щности—Султра	50
144	Петъръ Д. Руцковъ—София	100	201	Христо Кирковъ—В. Ташново	20
145	Тодоръ Иларионовъ—с. Стойчевци	50	202	Симеонъ Мерджановъ—с. Б. Ъстовица	50
146	Вълчо Н. Вълчевъ—София	100	203	Коста Денковъ—София	30
147	Димитаръ Г. Фотевъ—Г. Ореховица	50	204	Иванъ Царевъ Йанковъ—с. Дебелевъ	50
148	Г. Стефановъ—с. Д. Войвода, утелъ	100	205	Тодоръ Домевъ—Величкѣ	50
149	Любомиръ Шукаровъ—София	50	206	Колко Христовъ—Варна	60
150	Коста Върбановъ—Русе	30	207	Владимиръ Минковъ—Варна	40
151	Димитаръ Хр. Щеревъ—Габрово	100	208	Викторъ Мехничковъ—Варна	100
152	Симеонъ Мар. Лукановъ—Варна	100	209	Симеонъ Коларовъ—Русе	50
153	Георги Шефтеровъ—Пловдивъ	50	210	Радославъ Тодоровъ—Варна	50
154	Никола п. Димитровъ—с. Логодешъ	50	211	Мария Минкова—Пловдивъ	50
155	Борчо Д. Яковъ—Казанлъкъ	40	212	Кал. Дим. С. Роевъ—Русе	200
156	Василь Хр. Василевъ—Варна	50	213	Никола Хр. Брънгаровъ—София	50
157	Петъръ Д. Петровъ—Ст. Загора	50	214	Станъ Н. Изановъ—Советъ	50
158	Илия Хр. Шишковъ—Ямболъ	100	215	Владимиръ Чешмеджиевъ—Перникъ	100
159	Николай Кюнджиевъ—с. Константинъ	30	216	Р. Пѣвъ, Б. Н. Б.—Кюстендилъ	50
160	Иванъ Д. Стояновъ—Орехово	30	217	Дим. Игнатовъ, Б. Н. Б.—Кюстендилъ	50
161	Патко Тодоровъ—Тетевенъ—пощата	30	218	Сава Хр. Милевъ—Перникъ	100
162	Димитаръ Ил. Тодоровъ—гр. Царево	50	219	Златко Н. Яковъ—Плѣвнѣ	200
163	Димитаръ Н. Гунчевъ—Бургасъ	50	220	Златко К. Кевъ—Варна	80
164	Миланъ Ав. Димитровъ—Пловдивъ	50	221	Радко В. Бачковъ—Ратковъ	30
165	Иванъ Диневъ—София	20	222	Стефанъ Ил. Делизовъ—Рифа, Варна	50
166	Божидаръ Пендичевъ—Пловдивъ	30	223	Сава Костовъ—Варна	30
167	Тодоръ Захариевъ—София	36	224	Сийка Лютова—София	30
168	Петъръ Тодоровъ—Плѣвнѣ	50	225	Агенъ В. Стефановъ—Плѣвнѣ	50
169	Драгомиръ Михайловъ—м. Бобовдолъ	20	226	Алекс. А. Димитровъ—Пловдивъ	10
170	Филипъ Д. Драгановъ—	20	227	Александъръ Александровъ—Плѣвнѣ	200
171	М. Ивановъ—Варна	30	228	Добри П. Мехмедовъ—Пловдивъ	40
172	Кръстю В. Цановъ—с. Ябланица	30	229	Георги х. Гергановъ, В. Ташново	20
173	Никола Мариновъ—с. Ябланица	30	230	Василь Ст. Поповъ—Вълчи Долъ	50
174	Ангелъ М. Нежаковъ—с. Ябланица	30			
175	Вуго Пѣвъ—с. Ябланица	20			
176	Добри Д. Геновъ—Фелиф.—Казанлъкъ	20			
177	Станчо Т. Радчевъ—с. Ломъ—Черковча	20			
178	Петъръ Рабатиловъ—В. Ташново	60			
179	Яни Димитровъ—Бургасъ	20			

Всичко: 18,151 лв.

Сумата въ пратените следва

Всички писма, ръкописи и пр. да се изпращат по пощ. кутия № 84. — Варна.

ТОЗИ БРОЙ 182. СЪДЪРЖА: Деветъ години „Морски прегледъ“ — чл. 1. Сестия: Задачи и постижения на българския флотъ — В. П. Тодоръ войвода Бушва, има ли воененъ и търговски флотъ? — Вонъ Морянинъ: Съ „Родина“ става нѣщо. — Перунъ Варненски: Две стъпки отъ похода — Черноморецъ Христовъ; Силхотарженая — Кирилъ Христовъ, Емилъ Доротеи; Презвизмването на флота презъ Осло — П. П. Витъ, прев. отъ нѣмски Ц. Косовъ; Десанти въ древността — П. П. Витъ, прев. отъ нѣмски М. Марчевъ.

На учение по вѣтроходство

Огледъ на обраслото корабно дъно

Съ пълни вѣтрила

